

Paul-ŋum Sivulliich Tuyuutai Corinth-agmiunun

1 ¹Uvaŋa Paul, aglaqatiqaqtuŋa Sosthenes-mik aniqatiptiknik. Agaayyutim piksraqtaagigaŋa uqqiraqtaupluŋa pigiplugu Christ Jesus. ²Tuyuqtuŋa ukuniŋa tuyuutinik ilipsitñun Corinth-miittuanun, ukpiqtuanŋuranun Agaayyutmun. Inugiliutigaasri Agaayyutim ipqiqsipkaqhusri Christ Jesus-kun, ilagiplugich inupayaat nanipayaaq agaayusuuruat atannaptiknun Jesus Christ-mun ilaisaptuuq Ataniġikkaŋatnun. ³Uvvatuq Agaayyutim aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta ihuaqqutillaŋniaglisi suli tutqiksılısuri.

Ikayuusriasi Ukpiliqapsi Christ-mun

⁴Ataramik quyasuugiga Agaayyun pisigiplusi, atakkii ihuaqqutigaasi Christ Jesus-kun. ⁵Piqataułaptikni Christ-mi ikayuusiaqaqtusri atqunal-lapiaq supayaakun, uqautriřipayaapsigun suli ilitchuġiłapsigun. ⁶Uqalıq Christ-kun nalupqinaiqsuq ilipsitñi, atakkii inuutchisi atlaŋŋuqhutiŋ, ⁷piqaqhusri qanusripayaamik aatchuutaanik Ipqitchuam Irrutchim, utaqqıłipsitñi sagviłiksraŋanik atanipta Jesus Christ-ŋum. ⁸Ilaan qau-naginiagaasri ukpiqsriłapsigun isruanunaglaan, patchisaillusriasriiñ aggiqpan ataniqput Jesus Christ atanniityaġuni inupayaanik. ⁹Agaayyun tuniqsamaruq tuqłtuqtigikkaqsi piqatautquplusi iġniġmiñun Jesus Christ-mun atannaptiknun.

Atinirrutinich Ukpiqsriruut

¹⁰Aniqatiumaan, inġiġipsi saŋŋiqalħagun atanipta Jesus Christ aŋi-ġusrimaaquplusri avgummataiġusriılı suli atausiŋŋuqatigiııquplusri isrummatipsitñi suraġalħapsitñiılı. ¹¹Aniqatiumaan, ilaŋisa inuich Chloe-ŋum ilaiñ nalupqinaiqługu uqautigaatŋa qapiqsigiıtraġnip-lusi [tillisaipsigun uvamniñ]. ¹²Nipliutigikkaŋat uvamnun itnauvva,

ilasi uqaqtut “Paul-kuaqtuḡa,” atlat “Apollos-kuaqtuḡa” naagaqaa “Cephas-kuaqtuḡa” naagaqaa “Christ-kuaqtuḡa.” ¹³ Qanuq pivisi? Christ avgumayumiḡaitchuḡ! Uvaḡa Paul, aasriiḡ kikiaktuutrauyumiḡaitchuḡa pisigilusri. Uvvasuli, paptaakkaungitchusri maliguaqsiutisukhusri uvamnun! ¹⁴ Paptaagikka Crispus-lu Gaius-lu, aasriiḡ quyagiga Agaayyun paptaagingiḡiga atlamik nallipsitiḡik. ¹⁵ Kiḡauniḡaasii nipliḡumiḡaitchuḡ paptaakkauniḡluni attapkun maliguaqsiutisuguni uvamnun. ¹⁶ Aa, paptaagigaluaqmiḡa tupiqatiḡiḡik Stephanas-ḡum, aglaan atlakun naluruḡa kimik paptaagitiḡimniḡ. ¹⁷ Atakkii Christ tiliḡitchaḡaḡa paptaaqsiyaquḡaḡa aglaan quliaqtuaḡitquplugu tusraayugaagiksuaq. Quliaqtuaḡigupku tusraayugaagiksuaq puqiuḡaḡun iḡuum, ilipsi aglakmatun, tarra Christ-ḡum tuquḡha sannigutami iḡumun sanḡiqagumiḡaitchuḡ.

Agaayyutim Qiḡiḡnaqtitkaa Sanḡiḡi Puqiuḡniḡu Christ-kun

¹⁸ Quliaqtuaqaliḡ tuquḡhagun Christ-ḡum pisigiplugich iḡuich killuḡsautiḡiḡ suutnaungitchuḡ tamatkunḡaḡa tammaummiruanun, aglaan taamna quliaqtuaqaliḡ sanḡiḡigaa Agaayyutim uvaptiknun anniqsuumaaqtuanun. ¹⁹ Atakkii aglausimarḡ Agaayyutim makpiḡaḡiḡi itna,

“Puqiuḡaat isrumaturuat piyaquḡisigiga,
suli piiqsillugich kaḡiqsimahat iḡisimaniraaguruat.”

Isaiah 29:14

²⁰ Taamna taatniḡniḡpan suniaḡniḡpat isrumaturuat iḡuich? Suniaḡniḡpat puḡiksaat iḡisautrit? Suniaḡniḡpat tamatkua qapiqsaiḡiralguruat? Agaayyutim nalupqinaḡuḡaa puqiuḡaat nunam iḡuiḡi puqiuḡlapiḡhat. ²¹ Agaayyun iḡumun isrumaturuaq iḡisimaniqsuq nunam iḡuiḡun iḡitchuḡiyumiḡaisilaagmiḡik iḡmiḡ puqiuḡmiktigun. Taatnamik Agaayyutim sivunniḡniḡaa anniqsugiaḡlugich iḡuich ukpiḡikpatruḡ tusraayugaagiksuaq. Taamna tusraayugaagiksuaq suuknaungitchuḡ iḡuḡiḡun nunam. ²² Jew-ḡuruat iḡiḡuurut nalupqinaḡutitquplutiḡ quviquaqtuanik, Jew-ḡuḡitchuatli kiggutiḡatlasrukhuḡiḡ puqiuḡmiktigun. ²³ Aglaan uvagut, quliaqtuaḡigikput Christ kikiaktuutrauplugu. Taatnasriḡ quliaqtuaqaliḡ Jew-ḡuruanun piḡaiḡutaḡiḡiḡaat aglaali Jew-ḡungitchuanun kinnauniḡautauniqsuq. ²⁴ Aglaan Christ-kun Agaayyutim qiḡiḡtitkaa sanḡiḡi puqiuḡniḡu tamatkunḡaḡa Agaayyutim tuḡlukkaniḡun, Jew-ḡugaluaḡḡaḡmiḡ suli Jew-ḡungitchaluaḡḡaḡmiḡ, ²⁵ atakkii kinnauḡiḡutaa Agaayyutim isrumatutluktḡ iḡuḡiḡiḡ, suli sayaiḡha Agaayyutim sanḡiqatluḡtuḡ iḡuḡiḡiḡ. ²⁶ Aniqatiumaḡ, isrummatigisiḡuḡ qanusriutiḡlaaqsi tuḡlukkaukapsi ukpiḡsriruatquplusri, iḡugiaktuat akunnapsitiḡi isrumaturuaḡungitchut aḡalatchisiḡangitiḡutiḡuḡ umialguruḡungitiḡutiḡuḡ. ²⁷ Agaayyutim piksraqtaḡiḡiḡai puqiuḡchuḡiḡi nunam qanuḡviiḡuplugich isrumatuniraagtuat. Taatnatun Agaayyun piksraqtaaqtuḡ sayait-

chuanjñik nunam kanjutchaktitchaqlugich sayakturuat. ²⁸Aasriisuli piksraqtaaginigai iñuich kamanangitchuat marrumani nunami naggu-gikkaauruatlu suungillaquqtitchaqlugich kamanagniraaguuruat iñuich. ²⁹Taatnamik kiñaunniin iñuk uqavigaagumiñaiñiqsuq Agaayyutim sivugaani. ³⁰Agaayyutim atausriñquqasiutipkagaasri Christ Jesus-mun, puqiuṭiguqtuaq uvaptiknun Agaayyutmiñ. Agaayyutim qiniqitkaa puqiuṭni Christ tuqupman piqutigipluta anniqsugiaqhuta. Tumigiplugu taamna Christ Agaayyutim nalaunṭasripkagaatigut suliiñugiliutipkagaatigut Agaayyutim ipqiqhuta sulii tasugaatigut killuqsautaiqhuta. ³¹Taatnali aglausimaruatun Agaayyutim makpigaanani, itna, “Iñuum uqavigaagukkumi kamaksruḡliuñ atangum iñiqtaña.”

Tusraayugaagiksuaq Christ-kun Sanniḡutami

2 ¹Aniqatiumaan, uvaña tikitqaaqama ilipsitñun quliaqtuaḡigiga Agaayyutim tusraayugaagiksuaña nalupqinaiqḡugu atusunṭaqnaña uqaliḡnik kanjqsitḡaisapsitñik. ²Sivunniqsuña nayuutiḡhamni ilipsitñi quliaqtuaqagukḡuña Jesus Christ-ḡhiñamik tuqquṭauḡhaniglu sannigutami. ³Ilipsitñi itnama sayaitchuña, iqsipluñalu sulii uuliksipluña. ⁴Quliaqtuaqama maliksuaqusaanḡitchipsi iñuich puqiuṭaatigun, aglaan uvapkuaqlugu Ipqitchuam Irrutchim uqautigaasri nalupqinaiqḡugu saññiñi. ⁵Quliaqtuaqtuña taatna ukpiqsritquplusri Agaayyutim saññiagun puqiuṭigingisañatigun iñuich.

Agaayyutim Puqiuṭaa

⁶Iḡisautrisuugaluaḡmiugut isrumattutmik Agaayyutmiñ qatqitchuanun ukpiqsriḡimikni. Aglaan tamanna isrumattun inḡitchuq ukpiñaitchuaniñ naagaqaa sivulliuḡtaiñiñ nunam suksraunḡiḡñiaqtuaniñ. ⁷Aglaan isrumattun uqautigikkaqput Agaayyutim nalunaqtuaq isrumattutigigaa iñuich nunam kanjqsitḡaisañat. Agaayyutim sivunniutigigaa, sivuniimma nunamik iñiqsigaluaqani, piqatautlasriñiaḡnipluta ilaan kamanautmiñi. ⁸Nalliataunniin marruma nunam aḡalataisa kanjqsimanḡitchaat, takku kanjqsimanigumitruñ kikiaktuutinayaitchaat ataniq Jesus Christ kamanautiqaqtuaq atriḡlugu Agaayyun piqaqmatun. ⁹Aglausimaruq Agaayyutim Makpigaanani taapkunuuna kanjqsitḡaitchuatigun, itna, “Sut iñuum tautuksimaisañi unniin tusraamaisañilu unniin isrummatigitḡaisañilu, taapkua Agaayyutim itqanaiyaḡai tamatkunuña piqpagirimiñun.”

Isaiah 64:4

¹⁰Aglaan Agaayyutim satqummigñigai uvaptiknun Ipqitchuakun Irrutchiḡmigun. Ipqitchuam Irrutchim iḡisimagai supayaat, suvaluk

nalunapiaġataqtuat Agaayyutim pigikkaŋi. ¹¹ Atakkii kia-unniin ilisimangitchaa isrummataa atlam inuum. Kisimi inuum irrusrian ilisimagaa isrummatni. Taatnatun kia-unniin ilisimangitchaa pigikkaŋi Agaayyutim kisimi Irrusrian Agaayyutim. ¹² Ukpiqsriruaġuqapta akuqtuiniġitchugut irrusrianik nunam inuin, aglaan Agaayyutim Irrusria agġiġniqsuq uvaptiknun iġitchuġitqupluta iluqaitnik Agaayyutim akiilaanik aatchuutainik uvaptiknun. ¹³ Uqaqapta Agaayyutim nalunaqtuanjanik uqangitchugut inuich puqutaatigun aglaan ilisusriaptigun Irrutchimiin, aasriin Ipqitchuam Irrutchim satqummigŋigai ilumutuuruat nalupqinaiġugich inunun pqaqtuanun Ipqitchuamik Irrutchimik. ¹⁴ Inuum piqangitchuam Ipqitchuamik Irrutchimik tunġaviqatquamlu isrummattutmiinun kaŋiqsitlaitchai sut Agaayyutim Irrusrian satqummikkaŋi. Tamatkua isrumatuitchuajurut ilaani, atakkii kisimi Ipqitchuam Irrutchim puttuqsripkaġigai. ¹⁵ Inuum puttuqsripkairiqaqtuam Ipqitchuamik Irrutchimik kaŋiqsitlasriraġigai supayaat, aglaan atlat inuich atanniiumiinaitchut ilaanik atakkii kaŋiqsitlaitchaich sut ilaatun. ¹⁶ Atakkii Isaiah-unniin sivuniksriqiri apiqsruaniktuq, itna,

“Kiami ilisimavaun isrummataa Agaayyutim,
suli kia ilisautitlavaun?”

Isaiah 40:13

Aglaan Ipqitchuamik Irrusriqaqtugut ilisimapluta isrummataanik Christ-nun.

Agaayyutim Savaktaġru

3 ¹ Aniqatiumaan, uqautriġuitchuġa ilipsitnun uqautripmatun inunmun irrutchikuaġiaqtuamun. Uqaqatigiqaqapsi inuuniaġaqtusri puqutipsigun inuktun kaŋiġruaqaqtuaton suli aniqammiuratun ukpiqsriġigmiin. ² Ilisauttutiga miluħhiinatun ittuq niqipiatun inġitluni takku isilġaġusimaitlusrisuli kaŋiqsitlaitleisriġu. Pakmaunniin piyumiinairgaqtusri, ³ takku ukpiqsriruanuġaluannapsi kaŋiġruaqaqatrusisuli inuuniaqhusriġu inuktun ilisimangitchuaton Christ-mik. Killuqsrisiqagupsi avatmun uqavaaġutilusriġu kaŋiġruaqaqatrusi suli aullasriqaqtusri inugruinaatun. ⁴ Tarra ilari niqliqsuq, “Paul-kuaqtuġa,” suli ilaġatsuli “Apollos-kuaqtuġali.” Taatnaġupsi kaŋiġruaqaqagŋiqsusisuli. ⁵ Uvva kisuuniqpa Apollos naagaqaa kisuuniqpa Paul? Apollos uvaġalu savktauħhiinaqtuguk aasrii tumigiplunuk ukpiqsriaqsiplusri. Agaayyun qaitchiraqtuq uvaptiknun savaaksraptiknik inullaanupluta. ⁶ Quliaqtuqama inuktun nautchirriruaton ittuġa, Apollos-suli inuktun imaqtigiruaton ittuq. Aglaan Agaayyutim naupkaġigaa ukpiqsriġiqsi. ⁷ Inuk nautchirriruaq inuġlu imaqtigiruaq qulliungitchuk. Kisimi Agaayyun qulliuruq atakkii naupkairaqtuq. ⁸ Uvva inuk nautchirriruaq

suli iñuk imaqtigiruaq atiruk savautriñhakni, aasriiñ iñmikkullaa akuq-tuigisirik akiññaktaaksrağmiknik savaallaamiktigun. ⁹Agaayyutim piqatigiiksitluta savaktigigaatigut. Ilipsiñ Agaayyutim nautchiivigigaasri. Uvvasuli Agaayyutim tupiğipmigaasri. ¹⁰Isrumaturuatun tuppiuqtitun, maliklugu iñuqaqutaa Agaayyutim uvamnun, inillakkiga nappaivik ukpiqsriñipisitñun. Atlat nappairut qaanun taavruma nappaiviliutauruam, aglaan iñullaa qaunagiruksrauruq qanuq nappaisilaagmiñik. ¹¹Taamna nappaiviliutauruq ilipsitñi Jesus Christ-ñuruq-tarra. Kiñaunniñ iñuk iñirinianğitchuq atlamik naagaqaa pitluktuumik nappai-viñmik taavruma nappaiviliutauruamiñ. ¹²Kiña iñuk nappaitlaruq taavruma nappaivimun atuğlugich akisuruat sut maqutlaitchuat naagaqaa atuğlugich akiisurat sut maquyaruat. ¹³Iñupayaam savaaḡa satqummigñiaqtuq nalupqinaiglugu uvluani atanniiviksram. Taavrumani uvlumi iñullaam savaaḡa uuktuakkaugisiruq iknikun iñitchuğipkağlu-gu qanutchiutillaḡa. ¹⁴Tarra ikniğum ikingitpagu iñuum nappakkaḡa nappaiviliutauruamun akuqtuigisiruq akiliusiaksrağmiñik. ¹⁵Ikniğum ikiniaqpagu iñuum nappakkaḡa nappaiviliutauruamun taavruma savaaḡa suksraunğigisiruq, aglaan anniqsukkaugisiruq tigulikkaupmatun ikualaruamiñ ikniğmiñ. ¹⁶Nalupqinaitchuamik puttuqsrimarusri Agaayyutim iñuutillaḡanik ilipsitñi. Ittusri ilaan agaayyuvikpaḡatun tupqatunlu, suli Agaayyutim Irrusria nayuutiḡluni ilipsitñi. ¹⁷Kia iñuum piyaqquğumiñ taamna Agaayyutim agaayyuvikpaḡa, Agaayyutim suksraunğigñiağmi-gaa taamna iñuk. Atakkii Agaayyutim agaayyuvikpaḡa ipqitchuañuruq. Ilipsiasriñ Agaayyutim agaayyuvikpagigaasri.

¹⁸Kiñaunniñ sagluqinani iñmiñik. Kiñapayaaq akunnapsitñi isrumatuniraaguuymu marrumani nunami iñitchuğiqqaagliñ naluluqtilaani puqutinikkumauqli isrumattutaanik Agaayyutim. ¹⁹Atakkii puqiutaat ukpiñaitchuat suñiñaurut Agaayyutmi. Agaayyutim Makpiḡaḡani aglausimaruq, “Añurağigai isrumatuniraagtuat iñuich pitqiksu-ğautaatigun.” ²⁰Aasrii aglaksimapiñuq, “Agaayyutim iñisimagai isrumatuniraaguuuruaq isrumatinich suksraunğisilaḡat.” ²¹Taatnamik uqaviutiqaasri iñuktigun, atakkii iluqaisa pigigisi— ²²Paul-lu, Apollos-lu, Cephas-lu, mannalulu suli nuna, iñuñiğlu suli tuquñiq, pakmalu ittuat suli tikitchumaaqtuata aquaḡun—iluqaisa pigigisi. ²³Aglaan ilipsi Christ-ñum pigigaasri, Christ-aasriñ Agaayyutim pigigaa.

Christ-ñum Uqqiraqtai

4 ¹Taatnamik iñuich isrummatigiraksrağigaatigut savaktauniḡuta Christ-mun suli Agaayyutmun quliaqtuaquniḡuta nalunaqhu-tiñ iñumutuuruḡiñik. ²Aasriiñ niğiuginaqtuq iñuum savaktauruam tuniqsimaruksrautillaḡa savaamiñi. ³Qanutchiupluḡa savaktau-

vik? Sugingipiagiga sivunnigagupsitŋa unniin atlat inuich pikpatŋa. Sivunniganŋitchuŋaunniin uvamnik. ⁴ Iŋisimagiga killuliqingiŋiŋiga, aglaan taamna nalupqinaigutaunŋitchuq patchisailaŋunilŋa. Taamna atanniq-suiŋiaqtuq uvamnik, ilaa Atanguruuq Agaayyun. ⁵ Taatnamik uqaqasri inuk patchisaunilugu sivuani atangum aggigviksraŋan. Sagvigisigai iluqaisa iriqsamaruani taaqtuam suli salapqiglugich inuich nalunaqtuakun sivunniugutinich. Taraniasriin Agaayyutim inullaa nangagisigaa.

⁶ Aniqatiumaan, pisigiplusri uvamniglu Apollos-miglu atrikusautiqaqtuŋa. Iŋitchitqugipsi uvaptikniin kamasraaŋniktuksraunŋinŋinipŋusri inuŋmik nakuqsitluglugu atlamiin inuŋmiin akunnapsitni, tuvraglugich iŋisauttutigikkana aglausimaruuq Agaayyutim makpigaanŋi. ⁷ Naaga nakuutlukkasugivich atlaniin? Supayaq pigikkan aatchuusriaŋigini Agaayyutmiin. Aasri akuqtuaŋiniguŋpku suvaata uqavigaaqpich piinŋaktaagipmatun ilipŋu? ⁸ Iŋrummatiqagŋiqsusri piqaaniŋnipŋusri supayaamik. Aatai, umialgunivisi! Iŋrummatiqagŋiqsusri aŋalatitun ilipŋusri kamanatluŋnipŋusri uvaptikniin iŋisautriŋiptikniinlu. Ki aŋalatchisitchi. Taatnaaniŋniguŋpsi uvaguttuuq aŋalatchiqatautlasriŋhiŋaupmi ugut ilipsitni. ⁹ Iŋaatni isumaraqtuŋa Agaayyutmun inillaŋnipluta uqqiraqtauruaguut nikanaqtuatum ilipluta. Irrutikkaurugut savvaqŋuktitun tuqutauyasriuatun inupayaat takkuatni, qiniqsittaaliutiŋluta isragulinun inuŋnunlu atunim. ¹⁰ Kinnaurugut Christ pisigiplugu, aglaan ilipsi apai qanutun iŋisimmatiqagŋiaqpat Christ-kun! Uvagus sayaitchugut, aglaan ilipsi apai sayaktuniaqpat! Nangaŋniapayukmiragigaasri, aglaan uvagus nagguŋgikkaurugut. ¹¹ Pakmanunaglaan nigisuksiurugut imiguksiuplutalu, atnugaaluktuqmiugut, aŋallaqŋuktakkaupmiugut, aimmiuraagviitmiugut, ¹² inuuniuraŋniaqmiugut sakuukhuta argaptiknik. Uqamaqŋuutraukapta piliusriaqqaquraŋigivut; nagliksaaqtitaupkapta iglutuŋagigivut; ¹³ saŋutmatigut iŋuaqqtiraŋigivut. Pakmanunaglaan inuich iŋligaatigut suaqŋuqagviatum nunam, suli inupayaam igitchivigiraŋigaatigut puyaagrupayaamik liilaa.

¹⁴ Kanŋusraaqsangitchipsi aglakama tamatkuniŋa, aglaan isilŋiqsugukkipi piqaksripmaptun qitunŋamnuk. ¹⁵ Iŋisautriqagŋigupsunniin Christ-kun kisilgunaitchuanik piqahinaqtusri atauchimik inuŋmik ittuamik aapaupmatun ilipsitnun. Christ Jesus-kun aapagiliutigipŋitŋa ukpiqsriaqsikapsi quliaqtuaqqaqama tusraayugaagiksuumik Christ Jesus-mik ilipsitnun. ¹⁶ Taatnamik pitchuksaagipsi tuvraqupluŋa. ¹⁷ Ikayugukhusri Timothy tuyugigiga ilipsitnun, igŋigipmatun piqpagikkaŋa suli tuniqsamaruuq Agaayyutikun. Itqaqtinniagaasri qanuq inuuniaŋamnuk Christ Jesus-kun suli iŋisautigikkamnuk ukpiqtuanuruanun agaayyuviniin naniliqaa. ¹⁸ Iŋasri arguaŋauraagtut tikiinŋiangiŋinasrugipluŋa ilipsitnun. ¹⁹ Aglaan akuniisruŋaqnana tikiin-

ñiaġipsi, Agaayyutim pisuġigikpagu. Iļitchuġiniagitka arguanjaruat iñuich qanuq uqaġuutilaanatnik sanġiqaqmagaatniglu Agaayyutmiñ. ²⁰ Agaayyutim iñuk aġalatnamiuġ uqautchiñhiñakuunġitchuq aglaan ilaan sanġiagun. ²¹ Susukpisisi? Utlautitquvisikġa tatapsaġiaġusri, naa-gaqaa piqaksriġikun piisaanġiġikunlu?

Atlatuġhat Ukpiqsriuat

5 ¹ Uqautigipmigaat sayuġaġiq akunnapsitñi iñuk atugaqaq-simanipluġu aapami nuliaġanik. Jew-ġunġitchuatunniñ ilitqusriġigingitchaat taatnasriq atlatuġiq. ² Suvaata arguanjavis? Aliasruutiqaqtuksraugaluqaqtusri ilipsitñik. Anitchiuġ taamna iñuk atlatuqtuaq akunnapsitñi. ³ Uvaġa nayuutingitchaluġaġma ilipsitñi timipkun, nayuutiruġa irrutchipkun. Atannianikkiga taamna iñuk killiqiri. Atanniġiga nayuutipiaqmatun ilipluġa ilipsitñi. ⁴ Katigupsi atqagun atannapta Jesus Christ-ġum nayuutiniaqtuġa ilipsitñi irrutchipkun. ⁵ Sanġiagun atannapta Jesus Christ-ġum qaisaksra-ġigiksi taamna aġun tuunġaġmun piyaqquñiaqtuamun taavruma timaanik. Aasriiļi killiqirim irrusria anniqsuġisiruq uvlumi ataniq-puť atanniiñiaqpan iñupayaanik. ⁶ Uqavigaaġiqsi nakuunġitchuq. Iļitchuġisruknaġiksi mikiruuram puvlaksautim puvlaktitchitļaġha iluqaan qaqqiaksraq. Taatnatuntuuq killuqsautit akunnapsitñi iñugiak-sitmuguurut. ⁷ Piiqsitchiuġ utuqqaq puvlaksautipayaq, ililusri nutaatun akutqammiaq puvlaksautaiļaatun. Iļumunaasriiñ nutaanġuaniktusri killuqsautaiqhusri, atakkii Christ-ġum—ipnaiyaatun tuniļlaqtukkauruatun—tuqutigaatigut piiqsaqġugich killuqsautivut. ⁸ Iñuũiptikni nutaami niġiġaigļakput liilaa qaqqiaq utuqqaauruamik puvlaksautilik. Taamna utuqqaq puvlaksauñ atriqaqtuq pigiiġigmik pigiiļiqiġig-miglu. Aglaan niġiļlakput qaqqiaq puvlaksautaitchuaq. Taatnasriq qaqqiaq atriqaqtuq nakuũigmik ilumutuũigmiglu. ⁹ Aglausimaruġa tuyuutimni ilipsitñun piqasriqsuutitqunġitlusri atlatuqtini iñuġni. ¹⁰ Avuusrunġiñniġupsi atlatuqtini marrumani nunami naaga siqñaturauni naaga tigligauurauni naagalu putqataqtuani agaayyutiġ-ġuanun, tarra aullaqtuksrauniaqtusri marrumakġa nunamiñ. ¹¹ Aglaan uqaqtuġa iñuġnik akunnapsitñi uqautriruanik aniqatauniplutiġ ukpiqsriġikun. Piqasriqsuutiyumiñaitchusri taatnatchimi iñuġmi killu-liqikpan sayuġaġikun naagaqaa siqñaturaukpan naagaqaa putqataqpan agaayyutaunġitchuanun naagaqaa uqamaqļuťtrisuuġpan naagaqaa taanġaqtuaukpan naagaqaa tigliktuqtuaukpan. Sumiunniñ niġiqatigirak-sraġingitчихi taatnasriq iñuk. ¹²⁻¹³ Suniaġlugich atanniqsuġniaqpiġ tamatkua ukpiqtuanġunġitchuat? Agaayyutim kisimi atanniġisigai. Aglaan ilipsi atanniqsuqtaksraġigisi tamatkua ukpiqsriuaġuqtuat.

Agaayyutim Makpiğaŋani aglaksimapmatun, “Anitchiuŋ killuliqiri iñuk akunnapsitñiñ.”

Uqaqsittaagviñmuutinagich Ukpiqtuaqatsiri

6 ¹Nalliqsi-samma akitñaummatiqagñigumi ukpiqtuaqatmiñik, atan-niqsuqtinuktuksraungitchuq iñuñnun ukpiqtuañungitchuanun. Aglaan sivulliuqtinuktuksrauruq akunğatni ukpiqtuañuruat ikayuqtitquluni. ²Iñichugiraksragigiksi Agaayyutim iñuiñun atanniñiaqtilaanğich nunam iñui. Aasriiñ atanniñiağñigupsi iñuñnik marrumani nuna-mi, iħuaqsruiğguruksraurusri atingirrutipsitñik akunnapsitñi pakmani. ³Nalupqinaitchuamik iħuaqsruiğlanasugigipsi uqavaagutipsitñik iñu-ñiağipsitñi. ⁴Taatnamik, uqavaagutiqağñigupsi iħuaqsrugaksranik atanniqsuqtiksraqtuksraungitchusri iñuñmik piqatiqağitchuamik ukpiqtuañuruamik. ⁵Kanğusraağniaqsagaluagipsi. Usriuvva iñuqaq-tuq akunnapsitñi isrumaturuamik iħuaqsruiğlapluni uqavaagutaitñik ukpiqsriuat. ⁶Aglaan ukpiqtuañuruat uqaqsittaagviñmuuttriraqtut aniqatiumiknik uqavaagutmiktigun aasriiñ iħuaqsruqtinniağagigaat atan-niqsuqtimun ukpiqtuañungitchuat sivuğaatni.

⁷Uqaqsittaaqapsi akitñaummatipsigun qiniqtittaqtusri akiilipkaa-nikhusri pigiitchuamun. Iğlutuqsuñ iñuich irrutikpasri killukun sagluqsruutigilusri. ⁸Aglaan ilipsi killukuaqtaqmiusri saglutağaqğugich atlat, suvaluk aniqatiusri ukpiqsriğikun. ⁹Nalupqinaitchuamik ilisimagisi iñuich nalaunğasiñgitchuat sivuğaani Agaayyutim añaayquautaanuk-kumiñaisilaanğat. Ukpiqsaqasri, iñuich sayuñaruat naaga putqataqtuat agaayyutiñuanun naaga atlatuqtauruat naaga killuliqiruat atugağiplu-gich iyaalugruich añutitlu timiqaqtuat inmiktitun, ¹⁰naaga tigligaqtat naaga siqñaturuat naaga taanğaqtit naaga uqamağututrisuurat naaga ivayaqtuirit—taatnatchich iñuich qilañmukkumiñaitchut Agaayyutim añaayquautaanun. ¹¹Qaanqisuami ilasri taatnasriugaluqmiruat, aglaan pakma salummakkaurusri killuqsautipsitñiñ ipqisqitlusriħu Agaayyutmun. Agaayyutim akuqtuğasri nalaunğasripkakkauplusri sivuğaani, atak-kii Jesus tuquñaruq pisigiplugich killuqsautisri aasriiñ Irrusrian Agaayyutipta ukpiliqsitkaasri.

Atuqsigik Timisri Agaayyun Nangausriaqagumiñaqsilugu

¹²Iñuich itnağaqtuq, “Surağagñaqtuq qanupayaaq surağaguktuni.” [Taamna ilumutuugaluqpaluktuq,] aglaan suapayaaq nakuurua-ñungitchuq uvamni. Uvvasuli supayaamun añalatikumiñaitmiuñja. ¹³Itnağaqmiut, “Niğksraq ittuq pisigiplugu aqiağug, aasriiñ aqiağug pisigiplugu niqi itluni.” Naagauvva Agaayyutim suksraunğiqsinniağik

iluqaaknik. Timivut inīqtaungitchut pisigiplugu atlatuḥiq. Aglaan timiqaqtugut savaktiksrapulugich Atanīgmun, aasriin ilaa atanīgigaa timipta. ¹⁴Agaayyutim anipkaḡnīgaa ataniq Jesus tuquḥigmiñ, taatnatuntuuq anipkaḡniaqmigaatigut saḡḡimigun. ¹⁵Nalupqinaitchuamik ilitchuqsri-suknaqtusri timigikkasri Christ-mun pigitilaanjitnik; timisri ilagipmatun itkai. Tiguniaqpigu ilaḡa Christ-ḡum aasriin ilaliutipkaḡlugu akiisumun? Anḡaupiaḡataq! ¹⁶Ilisimasruknaḡiksi anjun ilaliutiruaq inḡmiñik akiisumun atausriḡuqasriutitilaḡa timikun, atakkii Agaayyutim Makpigaanani aglausimaruq, itna, “Malḡuuruak atausriḡuqasiutiniaqtuk timikun.” ¹⁷Aglaali inuk ilaliutiruaq atanīgmun atausriḡuqasiutiniaqtuq ilaani irrutchikun. ¹⁸Supayaamiunniñ killuqsaqnasri atlatuḥikun! Anjun atniiyumiñaitchuq timimiñik killiqikami atlapayaatigun killuqsautitigun, aglaan inuk atlatiqikami killuqsagaqtuq akitñaqḡugu timini. ¹⁹Puuyusruḡaqasri timigikkasi agaayyuvikpagitilaanjitnik Agaayyutim Irrusrianun akuqtuaḡikkaqsi Agaayyutmiñ. Ilipsitnik piginḡitchusri. [Taatnaḡlugu piḡhiñaungitchiksi supayaaq.] ²⁰Agaayyutim akilḡiḡnīgaa inuḡḡigmiñik tasuqamisigut. Taatnamik atuḡlugu timigikkaqsi savautisriḡ Agaayyun. Inuiḡḡi marrumani nunami nangagumagaat.

Ilāqatniḡikun

7 ¹Pakma isrummatigilavut apiqsruutigikkasi tuyuutipsitni uvaḡnun, itna, nakuuruq anjun nuliangitchumi. ²Aglaan inuk ikḡitchakpaluktuq atlatuḥigmun. Taatnaqhuni anutillaa piqaqtuksrauruq inḡmi nuliagmiñik, suli aḡnallaa inḡmi uimiñik. ³Anjutim quyalimaagaksraḡigaa nuliani. Taatnatuntuuq aḡnam irrutiraksraḡigaa uñi. ⁴Nuliaḡuruam piginiraksraḡingitchaa timini; uinḡantuq pigipmigaa. Taatnatuntuuq uinḡuruam piginiyumiñaitchaa timini, aglaan nuliaḡan pigipmigaa. ⁵Pisunḡirrutinatik avatmun aglaan sivunniullagutik piviqaqtitchaḡlugu agaayumaaliksrapsitñun. Agaayulḡum aquagun pisukkutilgitchumautik, tuunḡaumkii ikḡigutchaksaḡniagaatik pisigilugu aḡalalḡuiḡitqik iliptiknik. ⁶Taamna tillisigingitchiga. Tarra, inuk tuvaaqatinigukpan piḡhiñauruq. ⁷Uvvatuq inupayaq illi tuvaaqataiḡḡuni uvaktun. Aglaan inullaa aatchuusriaaqtuq Agaayyutmiñ, ilaḡich tuvaaqatinikkumiñaqhutij, atlatsuli tuvaaqataiḡḡlutij.

⁸Taatnamik uqautigitka ilaqataitchuat suli uilḡaḡnaat, nakuutluktuq ilaḡich tuvaaqataisaagumiḡ uvaptun. ⁹Aglaan aḡalalḡuitchumiḡ inḡmiknik ilaqatniktuksraurut. Atakkii iḡuatluktuq tuvaaqatniktuni nagriaḡipkaḡigmiñ timim pisugruaḡaniñ. ¹⁰Tuvaaqatigiñun tillisiquqtuḡa atanīgmiñ (taamna tilliñ inḡitchuq uvaḡniñ), itna, nuliaḡuruuq avitchumiñaitchuq uimiñiñ. ¹¹Aglaan avinnigumi, tuvaaqataiḡaḡli naagaqaa ilammiutqigḡi uimiñun. Taatnatuntuuq uinḡuruam avitaksraḡingitchaa

nuliani. ¹² Uvaŋali atlanun uqallaksaasqiruna, aasriiñ atanigmitjaqtaun-
 gitchuq, ukpiqsriruapayaam nuliaqaŋnigumi ukpiqtuanungitchuamik
 avitaksraŋingitchaa aŋnaqtin, iñuuniaqatigiyummiuŋlugu piñiqpani.
¹³ Taatnatuntuuq, aŋnam uiaqaŋumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksraŋin-
 gitchea uiñi, iñuuniaqatigiyummiuŋlugu piñiqpani. ¹⁴ Ukpiqsriñgitchuaq
 aŋun akuqtuŋnaqtittaqtuq Agaayyutmun tumigiplugu aŋnaqtin, sulip-
 suuq ukpiqsriñgitchuaq aŋnaq akuqtuŋnaqtittaqtuq Agaayyutmun
 tumigiplugu aŋutrin. Tamatkua taatniingitpata ililgaasri innayaqtut
 ililgaanisitun ukpiqsriñgitchuat, aglaan pakma ililgaasri akuqtuŋnaqtit-
 taqtut Agaayyutmun tumigiplugu ukpiqsriruaq aakarin naaga aaparin.
¹⁵ Aglaan ukpiqsriñgitchuaq tuvaaqatauruaq avitchuaqsikpan, taatna
 pili. Taatna pianikpan, ukpiqsriruaq aŋun naaga aŋnaq pituummiñgit-
 chuq tuvaaqatmiñun. Tuvaqaqatigiik avitkumik tutqituaqaglik atakkii
 Agaayyutim iñuuniaqugaatigut qinuiññakun. ¹⁶ Nulianuruatiin, qanuq il-
 simanayaqpiuñ uiñ ukpiqsriruaŋuŋniaqmaŋaan tumigilutin? Naagaqaa,
 uinuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiuñ anniqsuitlapmaŋaaqpich nuliapnik?

Iñuuniaŋitchi Tuvraŋlugu Agaayyutim Sivunniutaa

¹⁷ Aglaan iñullaa iñuuruksrauruq tuvraŋlugu Agaayyutim sivunniutaa
 ilaanun. Taatnamik illi qanutchipayaami innigumi ukpiqsriruaŋuqam-
 mi. Taamna pitqurrutauruaq inillakkiga iluqaitñun ukpiqtuanuruananun
 nanipayaaq. ¹⁸ Uvva iñuk nalunaitŋutchiqsimagumi tuvraŋlugu
 Jew-ŋupluni atuiragiŋhatigun, tuniqsimali Agaayyutmun nalunait-
 ŋutchiŋŋaŋmi. Uvvaasiiñ iñuk nalunaitŋutaitkumi ukpiqsriaqsikami
 Christ-mik, nalunaitŋutchiqsinnianŋilli. ¹⁹ Nalunaitŋutaliglu nalunaitŋu-
 taiŋaaglu suliquaunŋitchuk Agaayyutmi. Suliquautluktut kamaksriruni
 Agaayyutim tillisaiñik. ²⁰ Iñupayaaq ittuksrauruq qanutchipayaami inni-
 gumi Agaayyutim tuŋluqmani. ²¹ Ukpiqtuaŋuŋuvich savaktaaŋruuŋiqni
 suliquitiginagu savaktaaŋruuŋhiñ. Aglaan piviqaŋniguvich savaktaaŋ-
 ruunŋigutin, ki pituiŋiñ. ²² Christ-ŋum Atanguruam killuqsautaiŋnigaa
 iñupayaaq ukpiqsriruaŋuqman, savaktaaŋruuruq naaga savaktaaŋruun-
 gitchea atunim. Taatnatun iñupayaaq savaktaaŋrugiliutigaa Christ-ŋum
 ukpiqsriruaŋuqman, atakkii Christ-ŋum savaktaaŋruuruq savaktaaŋ-
 ruunŋitchuaŋlu tasuŋnigik. ²³ Christ-ŋum tauqsigñigaasri akiŋiutiplusri
 tuqukami pisigiplusri. Tarraasriiñ ilaa kamagiraksraŋigiksi; iñunun
 savaktaaŋruuliutiragaŋnasri. ²⁴ Aniqatiumaŋ, iñupayaaq illi qanusripa-
 yaami innigumi ukpiqsriruaŋuqami. Taatna savautiliuñ Agaayyun.

Ilaqatniksimaitchuatigun suli Uilgaŋnaatigun

²⁵ Pakma, tillisaitchuŋa pigiplugich tamatkua ilaqatniksimaitchuat,
 aglaan qaisaqaŋitka isrummatiksraŋatnik. Ukpigiraksrauruŋa atak-

kii atangum qaisaqagaana ilunuktamik. ²⁶ Pisigiplugu sakiqniuliqput isumaruna nalaunjanasrugalugu inuk inuukpan taatna iligmisun. ²⁷ Ilaqatiqaguvich avinniaqsaanak. Tuvaaqataitchuvich tuvaaqataisaagin. ²⁸ Aglaan tuvaaqatinikkuvich killuqsangitchutin, sulii inuk ilaqatniksimaitchuaq ilaqatnikkumi killuqsangitchuq. Aglaan tamatkua ilaqatiqaqtuat isumaaluutiqaqniaqtut uumani inuuniaigimi, aasrii taavrumakna isumaaluutiksramin piisitchukkipsi. ²⁹ Aniqatiumaan, una itnauttutigigiga. Pivigikkaqput savautriihaptiknun Atanigmik sivikipiaqtuq. Uvaknaniñaglaan taatnaqlugu tamatkua ilaqatiqaqtuat savautilitruq Ataniq tuvaaqataitchuatun ililutin, ³⁰ tamatkualu qulviuqtuat qulviungitchuatun ililutin, tamatkualu iglaqtuat quviasrunqitchuatun ililutin, tamatkualu tauqsiquqtuat sunik pigingitchuatun ililugich, ³¹ tamatkualu piquqtuat sunik nunami piquangitchuatun ililutin. Takku manna nuna suuraqtuummagmi piigisiruq. ³² Isumaaluutiqaqungitchipsi. Tuvaaqataitchuaq anjun isumaalhinaaguuruq qanuqlugu savautriihksragminik Atanguruamik, ataramik quyalisuklugu. ³³ Aglaali ilaqatiqaqtuaq anjun isumaaluutiqaaguuruq suuraninik nunam quyalisuklugu nuliani. ³⁴ Tarra quyalitniktuksrauruq iluqaaknik nuliagmik Atanguruamiglu. Taatnatuntuuq tuvaaqataitchuaq agnaq naaga niviasiaq isumaalhinaaguuruq qanuqlugu savautriihksragminik Atanguruamik iluqaanik timimik irrutchigminiglu. Aglaali uiaqtuuaq agnaq isumaaluutiqaaguuruq suuraninik nunam quyalisuklugu uini. ³⁵ Uqautigipsi tamatkuniña ikayuqsahusri. Atanniqsugniangitchiga inuuniaiqsi. Inuuniaqgipsi nalaunjaruakun savautillautaglugu Atanguruuq pisuqtilapsisun aviktuumangigusri iluqnauqsimalusi Atanigmun.

³⁶ Anjutim isrummatigisugnaqagigaa killuliqinasugaluni ilaqatniktaagingitnamiun nuliaksrautni nutaughani. Ikfigituiñagumiuñ katchuutilik pisukkaqgmisun. Ilaqatigiiksihiq killuqsautaungitchuq. ³⁷ Aglaan anjutim sivunniugugnaqagigaa isrummatmiñi ilaqatniktuksraungihhi savautrisukhuni Agaayyutmik iluqnauguni. Kimmutiqatlaigñigumi nuliaksrautmiñik ilaqatningitluni, taamna anjun pillautuqtuq. ³⁸ Tarrataamna katchuutiruaq agnaksrautmiñun nalauttuq, sulii anjun ilaqatningitchuaq pillautatluktuq. ³⁹ Nuliañuruuq qiliqsamaruq uimiñun inuuniqtutillaanani uimi. Uinuruuq tuqukpan nuliañuruuq ilaqatnitqihhiñauruq kisupayaamik pigisukkaqgmik, aglaan uinñitqutina ukpiqsriruñuruksrauruq. ⁴⁰ Aglaali isrummatimni taamna agnaq quviasrunñiatluktuk kisimgiuqtuagumi. Uqautigisukkipsi taavrumiña atakkii piquqmiiña Agaayyutim Irrusriani.

Niqi Tunillautauruq Aanguanun

8 ¹ Pakmaasriin aglañniaqtuna niqikun tunillautauruakun aanguanun. Itnaguurut, “Ilisimarugut supayaamik.” Inuk ilisimanasrugiruaq

supayaanik kamaṅuṭhiñaqtuq. Aglaan iñuum piqpaksriruam atlanik iñunnik sayyillaagagigai ukpiqsriḥatigun. ²Kiñapayaaq ilisimanasrugigumi supayaanik ilisimanḡitchaasuli ilisimaraksragaluani. ³Aglaan iñuk piqpaksriruag Agaayyutmik Agaayyutim akuqtuḡaa.

⁴Uvvaasriiñ, nalaunḡava niḡiñiaḡupta niqimik tuniḷlautaauruamik aanguanun? Iḷisimagikput aanguam suṅḡipiaḥa, atakkii atautchiiñamik iḷumutuuruamik Agaayyutiqaqtuq. ⁵Unniñuvva itkaluaqpata agaayyutiḡḡuanik qilaḡmi nunamiḷu—iḷumun iñugiallapiaqtut sut iñuich taiyukkanḡich “atanḡuruat,” aasriiñ kamakkutiqaḡaich— ⁶aglaali iḷisimarugut atautchisualuḡmik Agaayyutmik, Aapauruamik, supayaanik iñiqtaḡikkanḡatnik, suli ilaa pisiplugu iñuurugut. Iḷisimapiugut atautchisualuḡmik Ataniḡmik, Jesus Christ-mik; Agaayyutim iñiqsitugaa supayaauramik suli ilaagun iñuurugut.

⁷Aglaali iḷaḡisa ukpiqtuanuruat kanḡisitḷaitchaat taamna. Iñuuḷiqtutilaamiktutin isrumasuurut agaayyutiḡḡuat pipianunasrugalugich. Uvvaasriiñ niḡikamiḡ niqimik tuniḷlautaauruamik aanguanun tutqiiññiaḡaqsiraqtut qauḡrimmaḡiutillautagmikni atakkii iḷisimagaat nalaunḡangiññiplugu niḡiḷiksraqtin taavrumiḡa niqimik. ⁸Aglaan niḡiḷhum nakuqsilaḡtanḡitchaatigut Agaayyutmi. Suutaunḡitchuq niḡigaluḡupta niqimik niḡinḡitchuptalu. ⁹Pakmaasriiñ iḷisimagiksi niḡitḷaḷiqsi qanusripayaamik niḡisukkapsitñik, aglaan qaunatqiaḡiksuk-sraurusri taatna pigupsi. Putukkisitchiviaqtusri ukpiqsriuaqatipsitñik sayaiḷluqtuanik ukpiqsriḡḡimiktigun. ¹⁰Atakkii sayaiḷluqtuam ukpiqtuanuruam qiniḡpatin niḡiḷutin aanguaqtuḡvium agaayyuviani iḷisimaruatin aanguat pipianunḡisilaanḡatnik, niḡiaqsiviaqmiuqtuuq tutqisaagaluḡḡaḡmi qauḡrimmaḡiutillautagmiñi. ¹¹Tarra taamna sayaiḷluqtuag aniqatin piyaqqukkaugisiruq killuliqihḡmigun atakkii iḷisimaniavaaḷḷakhutin. Aglaan Christ-ḡum tuqutipmigaaptuuq taamna aniqatin. ¹²Killuqsaguvich taatna akitñaglugich aniqatiutin, taamna sayaiḷluqtuag ukpiqtuanuruag, killuqsaqmiutin akitñaqḷugu Christ. Taatnaḡuvich iḷitchuḡiyumiñaitchut qauḡrimmaḡiutillautagmikni nalaunḡaruamik nalaunḡaitchuamiglu. ¹³Taatnamik ukpiqtuanuruagatiga isrumakpan killuqsagñiḷuni niḡigumi niqimik tuniḷlautaauruamik aanguanun, niḡitqik-kumiñaitchiga taamna niqi killuqsagtitaḡniḡpaun aniqatiga.

Uqqiraqtim Anjalatchisaagun

9 ¹Suvaata iḷapsi uqautigivatruḡ uqqiraqtaupiangiññipluḡa Agaayyutmun? Nalunaitchuamik ataniqsimaraitchuḡa iñun-nun. Qiniḡsimagiga Ataniḡ Jesus Christ. Suli ukpiqsriuaḡḡutusri savautriḡipkun Ataniḡmik. ²Atlat uqagaluḡḡaisa uqqiraqtaunḡiññipluḡa Christ-mun, iḷisimallapiaḡiksi piutilaḡa. Quliaqtuagigiga tusraayugaallau-

taq ilipsitñun, taatnaqługu ukpiğigiksi Jesus. Taavruma nalupqinaiyağaa uqqiraqtauliğa Atanığmun. ³Taimmaasriiñ iñuich nalupqisruutigipmatña una kiggutiga: ⁴nigiñhiñaunğıññiqpiq imiğluñalu savautriñğamni ilipsitñik? ⁵Nalaunñapmiuq uvaptiknun tuvaqaasiqpatigut nulianjuruam iglaukapta taatnatun atlatun uqqiraqtaatun atangum suli aniqatinqisunlu Cephas-tunlu? ⁶Naaga kisimñuk Barnabas-lu savaktuksrauniqpiñuk iñuuniutiksraptiknik? ⁷Savaktuksraunğitchuguk atlamik savaamik atakkii quliaqtuağigikput tusraayugaallataq nanipayaaq. Anjuyyiuqti akiliiuruk-sraunğitchuq anjuyyiuqtaullağmi. Iñuk nautchirriqsuaq asrerrivinjmun nigiuğaqaqtuq nigigisipluni asriañiñik. Munaqsriptuqq nigiuğaqaqtuq imigisipluni miluatnik munaqsrami. ⁸Taavrumiña iñuich nigiuğaqağuurut. Moses-ñum maligutaksraqtuq uqaqmiuq taavrumiña, amağaa? ⁹Aglausimaruc itna Moses-ñum maligutaksrami, “Siggugutituğniangitchiñ qanğa qimuktim tutmaqpañ mukkaaksraq.” Agaayyun nipliğami taatna isrumaaluutiqanğitchuq qimuktinik. ¹⁰Agaayyutim ilumutupiaq uqautigigaatigut. Aa, uqalıq aglaañuruq pisigipluta, itna, “Iñuk una nunniyuqtaq suli iñuk salummaqtaq mukkaaksranik nigiuğaqaqtuk piññañiksrağmnik savaağmikiñ.” ¹¹Uvagut nautchirriqiritun nautchiipmatun nautchiaksrañiñik quliaqtuaqapta tusraayugaallautamik akunnapsitñun, isrumavisi injiqsravaağañnipluta injiqapsi ikayuqupluta iñuuniutiksraptiknik? ¹²Atlas iñuich nigiuğaqağumiñ iñuuniutiksrağmnik ilipsitñiñ, nalaunñatlukkayağaluqtuq nigiuğaqağupta iñuuniutiksraptiknik ilipsitñiñ. Aglaan injiqsrutlaitchipsi ikayuqupluta. Iğlutuğivut iñugiaktuat sut, atakkii nutqaqtichisunğitchugut iñuñnik ukpiqsriñhatniñ tusraayugaallautañanik Christ-ñum. ¹³Iñisimagisi iñuich savaaqaqtuat Agaayyutim agaayyuvikpañani niqiksrağuurut agaayyuvikpañmiñ, suli savaktaut tuniñlağviñmi akuqtuisuurut niqiksrağmnik ilañanik tuniñlauruam. ¹⁴Taatnatuntuuq Atanğuruam tillisiqagai tamatkua quliaqtuaqaqtuat tusraayugaallautamik akuqtuitquplugich iñuuniutiksrañatnik iñuñniñ ukpiqsriñriğtuaniñ. ¹⁵Aglaan suginğıtlukkiga tuqugaluğuma akuqtuigaluaqnaña sumik ilipsitñiñ. Uqaviutigigiga savautriñğiga Christ-mik akiññaşruñaqnaña. ¹⁶Quliaqtuaqağaluqñuñanniiñ tusraayugaallautamik uqaviugaalğuitçuña uvapkun. Quliaqtuağıñha tusraayugaallautam savaağigiga. Atuqtaksrağipiğiga. Quliaqtuaqanğitchuma, nakñiñ uvaña. ¹⁷Quliaqtuaqağniğuma piksraqtaağilugu, niğiuktuksrauruña akiññaaktaaksramik. Aglaan piksraqtaağinğitchiga savaaq uvamnik, aasriiñ savaağıñhiñağiga savaaq Agaayyutim qaisaña uvamnun savaquplugu. ¹⁸Aasriiñ sua akiññaaktaağiniaqpigu? Uvvauna akiññaaktaaksrağa, quliaqtuağigupku tusraayugaağiksuaq iñuich inuqnanğitchuq aatchuñksrañat iñuuniutiksramnik. Niğiugitlagaluğiga iñuich aatchuñksrañat. Aglaan injiqsrungitchuña sumik quliaqtuaqaqama tusraayugaallautamik.

¹⁹Uvva ataniqsimaraitchaluŋŋağma iñuŋnun savaktaagrūpkaqtuŋa uvamnik iñupayaanun iñugiaktuat ukpiqsriruaguquplugich Christ-mik uvapkun. ²⁰Taimma uqautrikama Agaayyutim uqałhanik Jew-ŋuruanun ukpiqsritqugaluagıtka Christ-mik. Taatnamik iñuupmiuŋa Jew-ŋurua-tun. Nayuutikama iñuŋni maligutcheruani Jew-ŋuruat maligutaksrajanik (aŋalatingigaluagtun Jew-ŋuruat maligutaksrajanun) iñuuniaqtuŋa iñuktun aŋalatittuatun maligutaksramun ukpiqsritqugaluagıtugich Christ-mik. ²¹Taatnatuntuuq uqautrikama tusraayugaallautamik Christ-kun tamatkunŋa Jew-ŋunğitchuanun iñuuniağagtun Jew-ŋunğitchuatun ukpiqsritqugaluagıtugich Christ-mik. Maligutaksram aŋalangisaŋatun itpalukkaluagıtun, ilumutun maligutchiłlapiagtun Agaayyutim maligutaksraiñik, tupiksripluŋa Christ-ŋum maligutaksrajanik. ²²Uqautrikama Agaayyutim uqałhanik ukpiqsriruanun sayaitchuanun ukpiqsriğimikni iñuupmiuŋa sayaitchuatun, ilinich ukpiqsriruaguquplugich. Qanupayaaq iñuk iñuuniağusriqaqman ilaatun iñuuniağagtun qanusripayaakun ilaŋich ukpiqsriruaguquplugich. ²³Taatna iluqaanik pisuuruŋa pisi-giplugu tusraayugaallautaq ilaŋiutisuktun piłiutaanik Agaayyutim akisruutigikkajanik.

²⁴Iłisimarusi aqpaliutraqtuani iñugiaktuat aqpaqsruqtit aullağagtun, aglaan atausriq akiññaguuruq. Iñuuniałpsitñi Christ-mun pisuğni-silaagıtchi akiññatlasriłusri aqpaqsruqtitun. ²⁵Iluqatiŋ anaktaqtit qaunagillautatut timimiknik ilisaqhutiŋlu atqunaq akiññaktaaqagukhutiŋ niaquutmik piunğiqsaqtuamik. Taatnatunli ukpiqsriruagut iñuuniallautatuksraurugut Christ-mun atakkii niaquutinnaktaaksrapput piunğigumiñaitchuq. ²⁶Tarra, ittun aqpaqsruqtitun akimasaqhuni aqpaqsruqatmiñiñ, naagaqaa qakiqtautraqtitun akimasaqhuni qakiqtautraqtatmiñiñ. ²⁷Anaktaqtim aŋalattağigaa timini, aglaan piñğiqsitauviaqtuq aqpaliutramun ilisatlaitchumi. Taatnatuntuuq aŋalalğusriñaqtun uvamnik, atakkii piñğiqsitauviaqtun savautriłimniñ Christ-mik quliaqtuanğitchumali atlanun iñuŋnun.

Kilgutaauruag Akitñaqlu Aanguaqtułiq

10 ¹Aniqatiumaŋ! Itqaksritqugipsi atuumaruanik sivulliaptiknun maliktuanun Moses-mik. Iglauullağmiŋ nuviyam qulaŋiutiniğai suli iluqatiŋ ikaağniğaat tağiuq. ²Nuviyam qulaŋiutipmatiŋ suli ikaaqamitruŋ tağiuq iluqağmiŋ paptakkaupmatun liilaa piut maliguaqtułiksrağmiknun Moses-mik. ³Aasriisuli iluqağmiŋ niqqağniqsut pamarrutiŋiñik Agaayyutim quvinqaqtuakun. ⁴Iluqağmiŋsuli imiğniqsut imiğmik Agaayyutim pamarrutaanik quvinqaqtuakun uyagaŋmiñ. Taamna uyagağ nayuutiniqsuq ilinjitñi nanipayaaq itmata, aasriiñ taamna uyagaauruag Christ-ŋuruq. ⁵Aglaansuli iñugiaktuat Agaayyun quyaliiñ-

gitchaat. Taatnaqługasriiñ suksraungigñigai suviksraiłaaami. ⁶Tarra, tamatkua atuumaruat taimani atriksaurut uvaptiknun. Kilikkaatigut pisugruaqungitłuta pigiitchuanun sivullipta pilğusiatitun. ⁷Unniñ aan-guaqtuqtaunasri taipchua ilañjisitun, atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpigaanñi, “Iñuich aquvittut nigiqpagviksramun, aasriiñ makitnamin agğiaqsiraqtut.” ⁸Sulipsuuq atlatuqtautqungitchaatigut taipchua ilañjisitun, 23,000 tuqupmatun uvlumi atautchimi killuqsautmiktigun. ⁹Unniñ uuktuqtaksrağingitchikput Atanguruaq, ilañich taipchua taatnaqmatun tuqutauruat tuqunalinun nimigianun kigipchaqtitlugich. ¹⁰Unniñ uqapiluktuksraungitchugut sutigun Agaayyutim aatchuutaigun ilañich taipchua uqapilukmatun. Taatnaqhutinj israğulgum piyaqquirim tuqutkai. ¹¹Tarra iluqatinj tamatkua atuumarut ilinjitñun, uvaptiknun atrikusrautigitquplugich, suli aglausimarut alğaqsrutiksrauplutinj uvagut killuqsaqtitqungitłuta, iñuuruagut aqulliqsaagataqtuami uvluni. ¹²Uvvaasriiñ kiñapayaaq isrumaniğumi makitaniluni payanaiłluni, qaunatqiağilłapiagli puukahiksrağmiñiñ, atakkii aniqusraaqsiuviaqmiuq nutqaqtituluni tupiksriłiğmiñiñ Agaayyutmik [atrilugich taipchua iñuich inilğaan]. ¹³Qanupayaaq aniqusraaqsiuniğuvich, taatnatchikuntuuq iluqatinj iñuich aniqusraaqsiupmiut. Aglaan Agaayyutim tuniqsamaruam aniqusraaqsiupkağumiñaitchaatin qaanjilugu akiyalguisan. Qakugupayaaq ukpiqsriłhiñ uuktuakkaukpan Agaayyutim annagviqaqtinniağaatin akimayumiñaqsilutin.

Niqiqpagviat Aanguatigun naagaqaa Atangum Nullautchigvia

¹⁴Taatnamik, piqpagiplusri ilauraamaanj, piisimaagitchi aanguaqtuğmiñ. ¹⁵Kanqisilgurusri uqautigikkamnik. Isivgiuqsij ilipsitnik uqautigikkağa ilumutuupmagaan. ¹⁶Isrummatigilugu Atangum nullautchigvia, imipayaaqapta qallutmiñ quyyatigikkaptigun quyaqatigigikput Agaayyun Christ-ñum auñanik maqipkakkananik sannigutami uvaptiknun. Suli avguqaptigu qaqqiaq nigiplugu qiniqtitkikput ilaliqsruutiñiqput inuñni Christ tuqutikkaniñi. ¹⁷Tarra nigikapta atautchimiñ qaqqiamiñ, uvagut atausriñnuqtitaurugut atautchisun timitun iñugiakkaluaqhuta. ¹⁸Isrummatigilugich Israel-aagmiut pilğusinat, tamatkua nigisuuruat nigrutinik tuniłlautauruanik tuniłlagviñmi, tamatkua piqatigiiksut Agaayyutmun atakkii nigigaat tuniłlaun atautchikun. ¹⁹Qanuutauva taamna? Ilisautisukkipi tamatkua aanguat suli niqit tuniłlautauruat aanguanun suungitchut. ²⁰Una uqautigigiga, Jew-ñungitchuat tuniłlaqtuğuurut niqinik tuungaiyaanun, Agaayyutmun qaitchiñgitchut. Piqatautqungitchipsi tuungaiyaani. ²¹Imigumiñaitchusri qallutaaniñ atangum imillapsi qallutaatniñ tuungaiyaat. Nigiyumiñaitmusri atangum niggiivianiñ nigilłapsi niggiivatniñ

tuungaiyaat. ²²Sanjatchaktittagigikput ataniq taatnaqapta taapkuņnija. Sanjıtłuktaunjunasrugivisa ilaaniń?

Kamaksriřiq Agaayyutmik Suragalıpayaakun

²³İlasri-samma uqaqtut, “Suragagnaqtuq qanupayaaq suragağuktuni.” Aagaluaq, aglaan ilañich nakuunğitchut uvaptikni maligukkuptigu Agaayyun. İlmutuuruq suragalıñauřiqput supayaa-mik, aglaan ilañich sayyılłaağutaunğitchut atlanun ukpiqsriruanun. ²⁴Kińa ukpiqsriruaq inmiguaqsaqani, aglaan ikayuutiniağli atlanik ińuņnik. ²⁵Niğğisiuņ niqipiapayaaq tunirauruaq tunniuqqaivini, apiqsruqtautigisunaqnagu nakiń niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluu-tigisisunaqnagu qauğrimmaagiutillautapsitni nalaunņapmagaan niğiřiqsi. ²⁶[Apiqsruqtuutigiyumińaitchiksi] atakkii aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaanani, “Nuna Atanğum pigigaa suli suapayaaq nunamittuaq.” ²⁷Kia ukpiqtuanunğitchuam aiyugaaqpasri niğğityaqulusri tupiğmi-ńun niğğisiuņ manirikpan qanusripayaamik, apiqsruqtautigisunaqnagu nakiń niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluu-tigisisunaqnagu qauğ-rimmaagiutillautapsitni nalaunņapmagaan niğiřiqsi. ²⁸Aglaan ińuum uqautikpasri taamna niqi tunilłautigimanilugu aanguamun, niğińiaqnagu niqi pisigilugu taamna ińuk kiliktigikkan. Ami isrumaviaqtuq qauğrim-maagiutillautagmińi niğiřiksraņa taavruma niqim nalaunğaińilugu, ²⁹ilipnun nalaunņanasrugigaluaqtitlugu. Tarra suvaata niğiřińiauliga qanusripayaamik ańalanniaqpaņ atlam ińuum nalupqisruutmigun? ³⁰Quyaanikkiga Agaayyun piqutigiplugu nikiksrağa. Taatnamik kia uqautinaņa killuqsagńiluna niğigupku taamna niqi. ³¹İtnatun ittuq, niğiguvich imiğuvillu naagaqaa suragapayaağupsi kamakkutiqaqsuņ Agaayyun supayaatigun. ³²Tarra, sakiqniugutigipkaqnagu kia ińuum tupiksriřiksraņanun Agaayyutmik, Jew-ņugaluaqpata Jew-ņunğitcha-luaqpata naagaunniń ukpiqtuanuņugaluaqpata Agaayyutmun. ³³Taatnatuntuuq suragapayaaqama quyaliniurağitka ińupayaat supa-yaakun. Uvapkuangiqsuņa anniqsuğugluņa uvamnik kisima, aglaan ikayuğniaqtuņa ińuņnik ińugiaktuanik anniqsuğugaluaqługich.

11 ¹Uvvaasriiń, ińuuniağitchi uvaptun tuvraińiaqmatun Christ-mik.

Ağnat Matuqaqtaksrağigaich Niaqutiņ Agaayuhigmikni

²Aniqatiumaņ, nangagipsi itqaumakapsitņa qanuq ińuuniaqtilaapkun Christ-mun supayaatigun, tupigiplugich ilisauttutit qaisatka ilipsitńun. ³Aglaan kaņiqsitqugipsi Christ qaukłigigaa aņutipayaam. Taatnatuntuuq ağnam qaukłigigaa uigikkani, itna Agaayyun qaukłiupmatun Christ-mun. ⁴Aņun agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuplugu niaquni qińiqtingitchaa Christ qaukłigitilaanani inmińun. ⁵Suli ağnaq

agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuillaaglugu niaquni qiniq-tingitlugu uini qaukligitilaanjanik injiniun kanjusraagaa. Taatnaqami ittuq akiisutun nuyaiqsitun. ⁶Taatnaquna uqaqtuna: nuliajuruam matusrunqitchumiun niaquni nuyaiqsaksraigaa. Aglaan kanjunaqpan nuliajuruam saliyumigich nutchani matuqagliun niaquni. ⁷Anutim maturaksraigingitchaa niaquni, atakkii Agaayyutim iniqtagigaa atrinutquplugu injiniun aasriin sagviquplugu kamanautni. Aglaan nuliajuruam qiniqtitkaa kamanautaa uimi qaukliupkaqamiun. ⁸Anunliasri iniqtaungitchuq agnamiin, aglaan agnaq iniqtauruq anutmiin. ⁹Suli Agaayyun iniqsiingitchuq anutmik piqutigiplugu agnaq, aglaan Agaayyun iniqsiruaq agnamik piqutigiplugu anun. ¹⁰Taatnaqhuni agnam maturaksraigaa niaquni agaayukami qiniqtityaglugu kamaksriihi anutmiinik. Agnaq taatnaqtuksrauruq pisigilugich isragulgich. ¹¹Agnaqlu anunlu ikayuqti-giiksusrauniqsuk avatmun, Agaayyun tillisiquaqmatun ilinjiknun. ¹²Aa, sivulliq agnaq iniqtauruq anutmiin, aasriin anutipayaaq taimaknaaglaan anipmiraqtuq agnamiin. Aglaan itqumasiun Agaayyutim iniqtaqalha inupayaanik supayaaniglu. ¹³Nalaunqatilaqsiun ilipsitnik. Nalaunqava agnaq agaayugumi Agaayyutmun matuillaaglugu niaquni? ¹⁴Iisimarusi inupayaaq isrumapmiuq anutim nuyaqtusriuruam kanjunaqtilaanjanik. ¹⁵Aglaan agnam nuyaqtuhi piinaqnautigigaa. Agnam nuyani qaisaurut ilaanun matuksrauplutin. ¹⁶Kinapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, ilisimaliun una: uvagut piksraitchugut atlamik pilgusrimik, aasriin iluqatin ukpiqtuanuruat nanipayaaq pipmigaat taatnatun.

Atangum Nullautchivia

¹⁷Uvvasuli, katiragikapsi agaayyuvigisrukluuq ikayuuttutitlaitchusri aglaan atniagutiraqtusri avatmun. Pitqusiigitlusri, taatnaquna nangangitchipsi. ¹⁸Sivulliuuplugu, tusraaruq agaayyiaqapsi avgummatiqagaqtusriguuq, aasrii taamna ukpigitagiga. ¹⁹Avgummatiqaqapsi akunnapsitni nalunaiqsittagigaa nallipsi ilumun ukpiqtuanuruatilaana. ²⁰Katiragikapsi atautchimun Atangum nullautchigvianik nigingitchusri. ²¹Uqaqtuna taavrumina atakkii inullaa nigiruaq inji niqautmiinik utaqqisunaqani atlanik. Ilasri anilaaqhutin nigisunqagmin suliatlat iminasriraqtut. ²²Suvisi! Kiinunqangitpisi niggiviksrapisitnik imigviksrapisitniglu? Nakuungitchuq suunillaqangiqsi ukpiqtuanuruaniq tutqiisaaqlugiiluu tamatkua suilliuqtuat? Qanuq uqagniaqpiq ilipsitnun? Quyaginiaqpiqu taamna? Naagga, quyaginiaqchipsi.

²³⁻²⁴Uumina Atanguruam ilisautigaana uqagikkamnik ilipsitnun. Tamarrumani unnuami Ataniqput Jesus tuniraugisipman, tigugaa qaqqiaq. Quyyatigiqqaaglugu Agaayyutmun avgugaa nipliqhuni, "Una qaqqiaq timigigiga siquptauruaq ilipsitnun. Nigiragigupsiuq una qaq-

qiaq itqakkutigiyumagiksi tuqułıǵa piqutigiplusri.”²⁵ Taatnatunsuli nultautchianikamiñ tigonıǵaa qallun nipliǵhuni, “Una qallutim imaǵa augıǵıǵa. Auga maqıtuniaqpan ilipsitñun taimma nutaaq sivunniugun aullaǵniñiaqtuq. Imıǵagıǵupsı uumakǵa qallutmiñ itqakkutigiyumagiksi tuqułıǵa piqutigiplusri.”²⁶ Tarra niǵıraǵıǵupsıuñ taamna qaqııaq sulı imıǵıǵu qallutmiñ taavrumuuna qulıaqtuagıksı tusraayugaagıksıuaq Atangum tuqułıǵagun agıtiqıñıaıǵhanunaglaan.

(1 Co 11.26)

²⁷Taatnamik, kisupayaaq niǵıruaq qaqııaqanıñ imıqtuaǵlu qallutaanıñ Atangum kamakkutiǵasruñaqnagu atriqaqtuq iñuktıtun taimanı suksraqanǵıtuhanik Atanıǵmik. ²⁸Uvva itqagısrıñıqıpsıuñ Atangum tuqułıǵa taatna? Ki, iñullaa isıvǵıuǵlı iñmiñik niǵıǵaluaqnagu qaqııaq imıqsıǵaluaqanılu qallutmiñ. ²⁹Uvva iñuksamna niǵıvaluktıuq imıqqalukhuniılu ilıtuǵıǵaluaqnagu Atangum tuqułıǵa uvaptıknun. Agaayıtım atanıǵıǵıǵaa taatnasrıq iñuk. ³⁰Taatnaqıtuñ iñuǵıaktıat akunnapsıtiñı sayıqsut atniǵñalıqıtuñılu, sulı ilıñıch tuquanıkhutiñ. ³¹Aglaan isıvǵıuqqaaǵıtuq uvaptıknik tarra Agaayıtım anasrıñıuqsagımiñaitchaatıtuq taatnatun. ³²Atangum atanısuqmatıtuq alǵaqsrıuǵagıatıtuq qanuq iñuuniaqtılaaksrıptıknik anasrıñıuqsaqunǵıtuqta piqatıǵıǵıch nunam iñuñı.

³³Taatnaǵısrı, anıqatıumañ, katiniǵupsı niǵıqatautyagısrı Atangum nullautchıǵıvianun utaqqısilaaıyumaısi. ³⁴Kısupayaaq niǵısuñıǵımi niǵıruksrauqqaaqtuq kiñuniǵımiñı, Agaayıtımli anasrıñıuqsautaitchu-magaasrı. Isıǵıqsugısisıpsı atlanı utlakkupsı.

Ipqıtuham Irrutchim Aatchuutai

12 ¹Anıqatıumañ! Pakma kanıqsıpkautıǵıniǵıǵı qanuq Ipqıtuham Irrutchim savaǵa iñuıch iñuuniaıǵatni. Kanıqsıtuqıpsı taamna nalupqınaıǵıǵu. ²Ilısımagıksı qanuq iñuuniaqtılaaqısrı Jew-ñunǵıñıñapsı. Killukuagıtıpkakkaurısrı putqataǵıvıǵıtıquplıǵıch uqatlaıılaat aǵuıat. ³Taatnaqıtuñ kanıqsıtuqıpsı una, kiñaunniñ iñuk aǵalatıqaqtıuq Irrusrıanun Agaayıtım uqallakkumiñaitchuq itna, “Jesus suksraunǵıqsualı.” Taatnatuntuuq kiñaunniñ nipliǵımiñaitmiuq, “Jesus Atanguruq,” aglaan Irrusrıan Agaayıtım taatnaqıkuñı kısıan.

⁴Uvvaasrıñı, iñuıch atlaakaǵıiñik aatchuusrıaqaqtıt aglaan atıruam Irrutchim qasıǵıǵı iluqaitñik. ⁵Iñuıch savautrırut atlaakaǵıısıǵun, aglaan Atanıq atıruq iluqaitñun. ⁶Iñuıch aatchuusrıaqaqtıt atlaakaǵıiñik savautrıñıǵımiqtıǵun, aglaan atıruam Agaayıtım iñuıch savatlapkaǵı iluqaitñik savaanıñ aatchuusrıaǵıkkagımiqtıǵun. ⁷Ipqıtuham Irrutchim

iñuk savatlapkaqmauñ qanusripayaamik, ilaan ukpiqsriurapayaat ika-yuusriaqaqtittağigai taavrumakña. ⁸Ipqitchuam Irrutchim uqatlapkağaa iñuk isrumatufikun, aasrii atiruam Irrutchim atla iñuk uqatlapkaqługu kañiqsimatikun, ⁹atlasuli ukpiqsrisiqatlapkaqługu, atlasuli mamititchitlapkaqługu iñuñnik. ¹⁰Atiruam Irrutchim atla iñuk savatlapkağaa quviquaqtuanik, atlasuli sivuniksriqirautlapkaqługu Agaayyutmun, atlasuli puttuqsrisiqatlapkaqługu nalliakun nakuuruakunlu pigiitchuakunlu ilitqutchikun, atlasuli uqatlapkaqługu atlakaagiiñik uqautchiñik nalunaqtuanik, atlasuli uyyuqtautlapkaqługu nalunaqtuanik uqautchiñik. ¹¹Aglaan tamatkua iluqaisa savaagigai atautchiusuam Irrutchim, autaaqługich iñupayaamun qanuq pitqukamigich.

Atausriq Timi, Iñugiaktuat Sulliñigich

¹²Iñuum timaa iñugiaktuanik israğutaqaqtuq, naagasuli atausriuruq timi. Taatnatuntuuq ittugut atautchisun timitun iñugiallapiagaluñpapa atlakaagiihutralu, atakkii iluqata atausriñuqataurugut Christ-mi. ¹³Ilavut Jew-ñurut suli atlat Jew-ñungitlutin. Ilavut savaktaagruurut suli atlat savaktaagruungitlutin. Paptaaqtitnapta Ipqitchuam Irrutchim iluqata atausriñuqittagaatigut timimun, ami timaanun Christ-ñum. Aasriiñ ilaan aatchuğaatigut atausriullaapluta atiruamik Ipqitchuamik Irrutchimik.

¹⁴Atakkii iñuum timaa atautchiñhiñamik israğutaqanğitchuq, aglaan iñugiaktut sulliñgi. ¹⁵Iñuum isigaña uqaqpiiaqtuq itna, “Uvaña argaungitluna, tarra timim sulliñgingitchaaña.” Taatnatchim niplillautim ilagipkañaiğumiñaitchaa timimi. ¹⁶Suli iñuum siutaa niqliqpiiaqtuq itna, “Uvaña iraungitluna, tarra sulliñgingitchaaña timim.” Taatnatchim niplillautim ilagipkañaiğumiñaitchaa timimi. ¹⁷Timi iluqani iraukpan, iñuk tusraatlayumiñaitchuq. Aasriiñ timi iluqani siutaukpan, iñuk naisitlayumiñaitchuq. ¹⁸Aasriiñ Agaayyutim inillakkai timim sulliñgi iniksrañitñun, iñmi quyagikkağmigun. ¹⁹Timi atautchimik israğutañhiñaukpan, timiqagayaiapiaqtuq, amağaa? ²⁰Uvva iñugiaktuanik israğutaqaqtut timimi, aglaan atautchimik timiqaqtuq. ²¹Uvva iñuum iraa nipligumiñaitchuq argañmiñun itna, “Sumun atuğumiñaitchikiñ.” Sulipsuuq iñuum niaqua nipligumiñaitchuq isiganmiñun, “Inuğingitchikiñ.” ²²Aglaan, taapkua ilañi timim qiññaqaqtuat sayaiñluqhutin inuqnapiaqtut. ²³Suli tamatkua timim sulliñiñi isrummatigikavut qiññağiksuañungitlugich qaunatqiağitluqaqsirağigivut, suli ilaviñgich atlat qiññağaksrağingisañich maturağigivut. ²⁴Qiññağiksuañ ilaviñgi timipta qaunagiraksraungitichut taatnatun. Ilumun, Agaayyutim atlakaagiiñich israğutapayaañi timim iñiqtağigai, uvaptiknun qaunatqiağitquplugich qiññağiksuañungitchuat. ²⁵Taatna Agaayyutim iñiqtağigai timivut

atingirrutiaqungitlugich akungatni isragutauruat aglaan ikayuutitquplugich avatmun. ²⁶Atausriq ilauruaq timimi iluangitpan, iluqatin ilauruat nagliksaqaaturut. Taatnatun atausriq ilauruaq kamagikkaupman, iluqatin quviatchagaqtut.

²⁷Iluqasri timigigaasi Christ-um, aasriin inullaanuplusri sulliniigaasri taavruma timim. ²⁸Akungatniin ukpiqtuanjuruaniin Agaayyun piksraqtaaqtuq atlakaagiiinik savaktiksranik, sivulliq uqqiraqtinik Agaayyutmun, tuglia sivuniksriqirinik Agaayyutmun, piñayuat ilisautriksranik, aquatigunaasrii taapkua savaaqatlaruanik quvinqaqtuanik, tamatkuninjalu mamititchitlaruanik atlanik, ikayuirusraniglu atlanik, sivulliuqtautlaruaniglu atlanik, uqatlaruaniglu uqautchisigun nalunaqtuanik. ²⁹Iluqagminj uqqiraqtaungitchut Agaayyutmun unniin sivuniksriqiraungitchut unniin ilisautraungitchut unniin savaktaungitchut quvinqaqtuanik. ³⁰Iluqagminj mamititchiraungitchut atnigñaqtuanik unniin uqatlaitchut atlakaagiiinik uqautchiinik unniin uuyuuqtautlaitchut nalunaqtuanik uqautchiinik. ³¹Tarraasriin kipigniupiagitchi nakuutluktuunik aatchuusriaqaagusri.

**Piqpakkutiig Pakma ilisautiniagipsi
nakuutluktuamik inuuniaiksrapsitnik.**

13 ¹Uqatlaniguma atlakaagiiisitun inuktitun unniin israguliktitun, aglaan piqpaksritlaiinñiguma inuñnik, uqatiga atriqaqtuq qukiñnaqsipługu avilūqtaqtuatun. ²Uqatlaniguma sanñiqaqtuñja sivuniksriqiritun unniin kanjqsitłalugilłū iluqaisa nalunaqtuat unniin ilisimatlalunja supayaanik, suli ukpiqputiqağniğuma nuktatlalugich inğich, aglaan piqpaksritlaiinñiguma inuñnik, sumun atuğumiñaiapiaqtuñja. ³Aatchuutiginiğupkich supayaurat pigikkatka inuñnun inuqsraqtuanun unniin aatchuutigilugu timiga ikipkaaksraulugu, aglaan piqpaksritlaiinñiguma inuñnik akilliusriaksraitchuñja.

⁴Piqpaksrirusaq inuk anuqsrutriruq, iluqaqutriruq, tuñjilñingungitchuq, uqavigaagangitchuq, ⁵suli arguanangitchuq unniin anallaqtuitłaitchuq. Piqpaksrirusaq inuk inmiguutlaitchuq, uumitchayaitchuq, itqaksritłaitchuq akitñaqtuqtimiñik nalaunñaitchuakun. ⁶Piqpaksrirusaq inuk quviasrutlaitchuq inuich killuliqipmata, aglaan quviasruguuruq inuich nalaunñarualiqipmata. ⁷Piqpaksrirusaq inuk manimmilguruq, aasriin ukpiqsriiraqtuq suli nigiuqaqtuq suli iglutuilguruq.

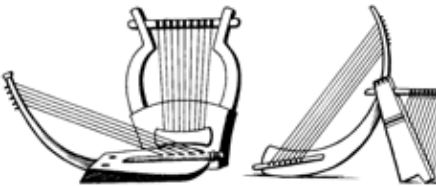
⁸Ilaatnigu inuich sivuniksriqitlaiğisirut suli uqatlaiğisirut uqautchiinik nalunaqtuanik suli kanjqsimmataat isukłitkisirusuq, aglaan piqpaksriiq isrukłitchumiñaitchuq. ⁹Ilisimañiqputlu sivuniksriqitłiqputlu naamanğitchuk. Taatnamik isukłitkisirusuk. ¹⁰Ilisimañiq naamasimaruakpan, aatchuusriat piğisirut. ¹¹Uvvaami ililgaanukama uqağaqtuñja isrummati-

qaqłunja suli sivunniuguupluñalu ililgaatun. Inñugqama inñuunianğiqsuna ililgaam inñuuniałhatun. ¹² Pakma qinñitlaitchugut nalupqinaigługu tautukmatun salumaitchuatun tagğaqtuutmun, aglaan taivrumanı qinñigisirugut nalupqinaillapiagługu. Pakma ilitchugigiga ilaviñauralhiñaq, aglaan taimanigu ilisimmağiksipiağisigiga Agaayyun, atriługu Agaayyun ilisimallapiaqmatun uvañnik. ¹³ Tarra, supayaat naamasriłhatnunaglaan inñuich ukpiqsrimaniaqtutsuli nigıugaqagutıñsuli piqpaksriłutıñsuli, aglaan taapkunakña piñasruniñ kamañniqsrauruq piqpaksriłiqput atlanik.

Iłisauttutipsaat Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutiñigun

14 ¹ Taatnamik pisuqtılaagvigiñuñ piqpaksriłiqsi atlanik inñuñnik. Uvvasuli kimmutiqallapiağitchi Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaiñnik, suvaluk uqaqtautlasriłiptiknik Agaayyutmun. ² Inñuk uqağumi uqautchikun nalunaqtuakun uqałhiñaqtuq Agaayyutmun. Inñuich kanjısiyumiñaitchut uqağıkkanañnik, atakkii Ipqitchuam Irrutchim uqaqtıtağigaa nalunaqtuanik sunik. ³ Aglaali inñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjısiñaqtuakun uqautchikun sayyılłaağıruq inñuich ukpiğutiñiñik pitchuksaaqługıllı arakługıllı. ⁴ Inñuk uqaqtuq uqautchikun nalunaqtuakun ikayuğaqtuq inñiñuñhiñaq, aglaali inñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjısiñaqtuakun uqałkun sayyılłaağai ukpiqtuanjuruat ukpiğutiñitni. ⁵ Uqatlatqunayağaluagıpsi uqautchikun nalunaqtuakun, aglaan kimmutigitlukkiga uqaqtautquplusri Agaayyutmun. Inñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kamanatłuktıq taavrumakña uqaqtuamiñ uqautchikun nalunaqtuakun, inñuñmik mumiutriqanğisuaqpan. Inñuqaqpan taatnatchimik sayyılłaatlagisigai ukpiqtuanjuruat ukpiğutaat.

⁶ Aniqatiut, uqautisukkipsi qanuq Agaayyutim sagviaqtukkanañnik uvamnun suli qanuq ilitchuğipkautaanik uvamnun, suli uqautisukkipsi Agaayyutim ilumutuulhanik ilisautilusiłı. Uqaqsiñiguma nalunaqtuakun uqautchikun, qanuq ikayuutaunayaqpiq? Uqaqtuksrauruña kanjısiñaqsiługu. ⁷ Uvva atrikusraun. Inñuich atuqtuuraqmata supluaqtuğnaqtuanik unniñ nuqaqtiliñnik atuqtuurayuiłlagmiñ nalausrunaqnagu, inñuich naalağnıruat ilisağiyumiñaitchaat igñaña atuutim. ⁸ Sulipsuq anjuyaktuani, qalguqtaun nalupqinaqtuamik nipliqlman anjuyıuqtıtı tupisralatłaitchut anjuyaksalığmun. ⁹ Taatnatuntuuq, uqağupsi nalunaqtuakun uqautchikun, qanugutiñ inñuich ilisimaniaqpatruñ sumik uqaqtılaaqsi? Silalhiñamun uqaqmatun piñiaqtusri.

(1 Co 14.7)

¹⁰ Nalupqinaitchuq iñugiaktuat atlakaagiich uqautchich nunamiitilaanat, aasriiñ iluqatiñ kanjisiñaqtut. ¹¹ Aglaan kanjisiñlaitchupku iñuum uqausria avakñaqtauniaqtuñ taavrumuñ uqaqtuamun, sulii ilaa uvamnun. ¹² Taatnatuntuuq kimmutiqaqapsi piliqiplusri Ipqitchuam Irrutchim aatchuutañnik, kimmutiqagitchi nakuutluktuanik aatchuusriani. Taavrumuuna ukpiqtuanjuruat sayyillaakkaurut ukpigutmikni.

¹³ Taamna pisigiplugu iñuk uqağuuruaq nalunaqtuagmigun uqautchikun agaayuruksauruq uyuutlasruglugu uqağikkani. ¹⁴ Atakkii agaayuguma nalunaqtuakun uqautchikun, irrusrigikkağa agaayuruq, aglaan kanjisiñgitchiga qanuq uqaqtılaaga. ¹⁵ Uvvaasriiñ qanuğniag-niqpiq? Agaayuniaqtuñ uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulii agaayuniaqmıuñ kanjisiñaqtuakun uqautchikun isrumapkun. Atuğniaqtuñ uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulii atuğniagmiuñ kanjisiñaqtuakun uqautchikun isrumapkun. ¹⁶ Quyaguvich Agaayyutmun nalunaqtuakun uqautchikun, tamatkua ilisaqsimaitchuat Amen-nağumiñaitkaat quyyatigikkaqsi, atakkii nalurut sumik uqaqtilaapsitñik. ¹⁷ Ilipsi quyyavigillautaguknağaluagiksi Agaayyun, aglaan atlat ikayuusriaqagniangitchut. ¹⁸ Quyagiga Agaayyutiga uqatlakama uqautchikun nalunaqtuakun pitluklugu iluqasri uqatlañiqsi. ¹⁹ Aglaan ukpiqtuanjuruani iqataukama uqağummatiqatlukuñ tallimañhiñanik uqağnik kanjisiñaqtuanik, ilisauttutiqagukluna atlanun, uqaqsiñigmiñ 10,000-niñ uqağniñ nalunaqtuakun uqautchikun.

²⁰ Aniqatiumaan, isrummatiqaqasri ililgaatun Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaigun, aglaan ilitqusriqagitchi aniqammiuratun pigililqitlaitchuatun; isrummatipsitñi ititichi iñuguaniksimaruatitun. ²¹ Agaayyutim Makpiğaanani Ataniq itnağniqsuq,

“Tuyugigisigaluagıtka avakñaqtuat iñumnun uqautriñiaqtuat nalunaqtuatigun uqausriğmiktigun ukunuñ iñunun, aglaansulii iñugikkağma naalağniyumiñaitchaatña.”

Isaiah 28:11, 12

²² Taatnamik nalunaqtuat uqautchich quvinqaqtuanjurut ukpiqsriuanjüngitchuanun aglaali sivuniksriqun kanjisiñaqtuakun uqautchikun ikayuiruq ukpiqsriuanjuruani. ²³ Uvvaasriiñ ilisaqsimaitchuat unniñ ukpiqtuanjuranjüngitchuat isiqpata agaayyuvijmun iluqapsi uqauriñapsi nalunaqtuakun uqautchikun, nipliqliaqtut isumailauniplusri, amağaa? ²⁴ Aglaan iluqasri uqağupsi Agaayyutmun kanjisiñaqtuakun uqautchikun aasiiñ iñuk ukpiqsriuanjüngitchuaq naagaqaa ilisaqsimaitchuaq isiguni ilitchuğiniaga killiqirautilaani, sulii atanniqsukkauniaqtu tusraakkagmigun. ²⁵ Taavruma iñuum nalunaqtuat isrummatıñi satqumigñiaqtut. Pulluni agaayyuviginiaga Agaayyun, aasrii uqausigilugu Agaayyun ilumun akunnapsitñi innilugu.

Atisriñiq Agaayyuviñmi

²⁶ Aniqatiumaan, qanuq uqağisivisa? Katirağikapsi atautchimun, iñuk atuutiqatlaluni, atlasuli ilisautritlalluni, atlasuli quliaqtuatlaluni Agaayyutim sagvikkañiñik iñmiñun, atlasuli uqatlaluni nalunaqtuanik uqautchiñik, atla uyyuugtigiługu taavrumiña uqautauruamik, aglaan iluqatiñ tamatkua atuumalich sayyillaagutiksraulutiñ ukpiqtuanjuruun. ²⁷ Iluqasri uqağniagupsi nalunaqtuakun uqautchikun, malğukunniñ piñasrut uqağlich, aasriñ atausriullaalutiñ, atausriqsuli uyyuugtigiługu. ²⁸ Aglaan uyyuugtiksraitpan, kiña iñuk uqağuuruaq nalunaqtuakun uqautchikun tauksruisaağli agaayyiaqapsi uqałhiñagluni isrumamiñi iñmiñun Agaayyutmunlu. ²⁹ Malğuk naagaqaa piñasrut sivuniksriqirit uqağlich, aasrii atlat isivgiuqtaulutiñ sumik uqaqtilaanatnik. ³⁰ Aasriñ Agaayyun sagvutrikpan ilumutuuruamik iñuñmun aquppiruamun tamaani agaayyuviñmi, sivulliq uqaqqaqtuaq qasruğli. ³¹ Atakkii iluqasri uqautaułhiñaurusri Agaayyutmun atausriullaalusi ilitchitqulugich avatmiñ pitchuksaağiqulugil! avatmun. ³² Iñuk uqaksriusriaqqtuaq Agaayyutmiñ aňalatağitlaruq iñmiñik irrutchiğmigun [aasriñ utaqquigatlaplugu uqaksrani]. ³³ Agaayyutim atuumapkatlaitchaa aupiłatıq katimałpsitni atakkii nanipayaaq Agaayyun itman qinuiñnaqqtuq atiugautmiglu.

Tamatkunatun ukpiqtuanjuruatun atlani inipayaani pilğusiatitun taatnatuntuuq pirusraupmisi. ³⁴ Ağnasri nipaisaaqtuksraupmiut katimałpsitni. Atakkii uqaquraunğitchut sulı qaukiuyummatait-chuksraurut. Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim malıgutaksrañani. ³⁵ Iłisimasrukkumiñ sumiksamna, apiqsruğlisigiñ uitiñ kiñuniğmikni. Atakkii kanjunaqtuq ağnam uqałiksraña katimarağikapsi agaayyuviñmi. ³⁶ Suva? Agaayyutim uqałha aullağniñiñiñiqsuq ilipsitniñ naagaqaa ilipsitñułhiñaq tikiuamangiñiñiqsuq! ³⁷ Kiñapayaaq iñuk isrummatigi-gumi iñmiñun sivuniksriqirauniłuni naagaqaa aatchuusriaqagñiluni Ipqitchuamiñ Irrutchimiñ, tarra kanıqsimaraksrağigai tamatkua aglaatka ilipsitñun Agaayyutmun tillisiginilugich. ³⁸ Tarra sulıqutiginasiuñ taatnasriq iñuk suksraqangitchuaq aglagikkamnik. ³⁹ Taatnamik, aniqatiumaan, pilıqıutigillapiaqsıuñ uqaqtausrułiq Agaayyutmun, sulı nutqaqtitnagich uqaqtuat nalunaqtuakun uqautchikun. ⁴⁰ Aglaan supayaat pisigik nalaut-tillugich sulı iluatmun aňalataağlugich.

Anıpkakkaułha Christ-ñum

15 ¹ Aniqatiumaan, itqaumatqugiga ilipsitñun quliaqtuałıga tusraayugaagıksuaq ilipsitñun. Taimñauruq tusraayugaagıksuaq taimani akuqtuağikkaqsi sulı tuniqsimavigikkaqsi pakma. ² Anıqsukkauniaqtusri

ukpigituiñağupsiuŋ taamna tusraayugaagiksuaq quliaqtuağikkağa ilip-sitñun. Aglaan ukpiğingitchupsiuŋ ukpiqsriğiqsi suunğitchuq. ³Taatnamik ilisautianikkipsi ilisautigikkaŋanik Atanğum uvamnun; kaŋiqsiraŋsragigisi taapkua qulliuruat ilisauttutit, Christ-ŋum tuqułha pisigiplugich killuutivut maligutlugu aglausimaruaq Agaayyutim Makpiğaanaŋi. ⁴Suli ilisautianikkipsi Christ-ŋum iluvikkaułhanik aasriiñ aŋipkakkaułhanik piñayuatni uvlut, maligutlugu aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaanaŋi. ⁵Aŋitqiqaaqhuni Christ tautuktittuq iŋmiñik Peter-mun, sulipsuuq qulit malğunñun maliguaqtinun. ⁶Aquagun taavruma sagviğniqsuq iñugiatlukhutij 500-miñ aniqatigiiñun katimapkaqługich, iñugiaŋniqsraŋich iñuuplutijñsuli ilaŋich tuquaniksimagaluaqhutij. ⁷Tugliğiplugu sagviqsuq James-mun, aasriisuli iluqaŋitñun uqqiraqtaunuruanun. ⁸Aquagun taavruma sagviqmiiqtuuq uvamnun, kia-unniñ niğiuginğitchaluakkaŋa Ataniğmun uqqiraqtaugisiñiñu. ⁹Taatnaqłuŋa kamanaiñniqsauruŋa uqqiraqtipayaañi. Nalliummatingitchuŋaunniñ tairaksrauluŋa uqqiraqtimik, atakkii nagliksaaqtitchimaplūŋa iñuŋnik ukpiqtuaŋuruanik Agaayyutmun. ¹⁰Aglaan Agaayyutim piqpagivagitłūŋa simmiğniğaa iñuułiğa iñuaqutritmigun. Ilaan iñuaqutritłapiłha piñiñlaunğitchuq uvamnun. Sakuutlukuŋa iluqaŋitñiñ aglaan uvapkuiñaq piñğitchuŋa atakkii Agaayyun savaktuq uvapkun iñuaqutritłiğimigun. ¹¹Uvvaasriiñ uvaŋalu naagaqaa atlat uqqiraqtitlu quliaqtuağigikput taamna tusraayu-gaagiksuaq ukpiğikkaqsi.

Aŋipkakkaułhat Tuquŋaruat

¹²Quliaqtuağuurugut Agaayyutmun aŋipkağniplugu Christ tuquŋaruaniñ. Suvaatami ilasri uqağuuvat tamatkua tuquaniktuat aŋipkağumiñaiñ-niñiplugich tuqułiğmikniñ? ¹³Aŋipkağniaŋiñniqpata tuquaniktuat, tarra ilumutuunğitmiñiqsuq Christ-ŋum aŋipkakkausrimałha. ¹⁴Aasriiñ Christ aŋipkakkausrimaiñniqpata, quliaqtuałiqtu atugumiñaitchuq sumun, naagaqaa ukpiqutisri taŋiğilłutij. ¹⁵Aa, iñuich ilitchuğinigaatigut uqağnipluta taŋiğilaamik, atakkii uqağigikput Agaayyutmun aŋipkapiagnaŋniplugu Christ tuqułiğmiñiñ, aglaan tamanna ilumutuunayaitchuq tuquŋaruat aŋipkakkauyumiñaitpata. ¹⁶Tuquŋaruat aŋipkağniaŋiñniqpata, tarra Christ aŋipkakkauyumiñaitpata. ¹⁷Christ aŋipkakkauyumiñniqpata, ukpiqsriğiqsi Christ-mik taŋiğiñniqsuq aasriiñ suksraunğiqsuyumaaqtusrisuli pisigilugich killuutisri. ¹⁸Suli Christ aŋipkakkauyumiñniqpata tamatkua tuquaniktuat ukpiqsriurauplutij Christ-mik suksraunğiqsuttuuq. ¹⁹Ukpiqsriñiğupta Christ-mik anniqsuqsimaaqpatigut pakmapałhiñaq iñuułaptikni nagliŋnağniqsraqtugut iluqaŋitñiñ atłaniñ iñuŋniñ.

²⁰Aglaan pakma Christ aŋipkakkauyumiñniqpata tuqułiğmiñ. Ilaa aŋipkakkauyumiñniqsuq, taatnaqhuta ilisimarugut Agaayyun aŋipkaiñağniplugu

tuqujaruapayaanic ukpiqsriruanik Christ-mik. ²¹ Iñuk iluqani tuqu-srağumaruq atautchim iñuum savaagikkañagun. Taatnatuntuuq iñuk tuqujaruq iñuutlasriñaiaqtuq piqutigilugu atlam iñuum savaagikka-ña. ²² Atakkii Adam-kun iluqatiñ tuquruksaurut, taatnatun iluqatiñ Christ-kun iñugutqikkisirut. ²³ Aglaan iñupayuraq anjipkakkauğisiruq nalaunñaruakun piviksralaamigun, Christ sivulliupluni anjipkakkauruq, tarrali aggitqikpan tamatkua Christ-ñum pigikkani iñugutqiksitsikisigai. ²⁴ Taavruma aquagun isrukñitçaaq tikitpan, Christ-ñum qaiññağaa añaayuaqutini Agaayyutmun Aapauruamun akiilñianikkumigich iluqai-sa añaalatchisiqaqtuat suli iluqaisa saññiqutiqaqtuapayaat saññiqatuatlu. ²⁵ Christ atañuruksauruq uvluanunaglaan Agaayyun akimmatrianik-pan iluqatiññiñ Christ-ñum uumiksiraiñiñ. ²⁶ Tuquñiq akiilikkauniaqtuq aqulliułuni uumiksri. ²⁷ “Agaayyutim Christ añaalatchipkağaa supayaanik.” Itnağniqsuq Agaayyutim Makpiğaañani. Taatnaqami Agaayyun ilağau-tingitçhuq iñmiñik, aglaan iligai supayaat ataanun Christ. ²⁸ Agaayyutim taatnaanikkumiñ, ilaaptuuq iğñiña Agaayyutim ataniqsimapkağ-niaqmiuq Agaayyutmun inillairuamun supayauramik ataanun Christ. Taimanigu Agaayyun kamañağniqsrauniaqtuq supayauramiñ.

²⁹ Suniaqpat tamatkua paptakauruat pisigiplugich tuqujaruat? Tuqujaruat anjipkakkauyumiñaipiaqpata, suvaata iñuich paptaaqtin-niaqpat pisigiplugich tuqujaruat? ³⁰ Iłumun anjipkağniñliq piitpan suvaatami anayanniuqpiq ataramik quliaqtuağikapku tusraayugaa-ğiksuaq? ³¹ Aniqatiut! Kigiññiğvigirağigiga tuqqun uvlugağipman. Tusraayugaağiksuakun ukpiqsriruagağniqsusri, suli taatnaqñuqa quviasuutigigipsi Christ Jesus-kun atannaptigun. ³² Ephesus-mi anuyak-kaluagağupkich iñuich atriqaqtuat liilaa iqsñaqtuatun niğrutitun, sumik piññakkumiñaitpiq taatnañpakun? Tuqujaruat anjipkağniangitpata, tarra “Niğisa imiqtuağutalu, atakkii uvlaakun tuquniaqmiugut.”

Isaiah 22:13

³³ Kinnipkaqasri iñuñnun uqaqaqtuanun uumiña anjipkakkauñikun. “Piqasiqsuutigupsi pigiitçhuanik piqatnaanic taatnaiğisirusri ilinji-situn.” ³⁴ Isrummitqinñaqsigaasri killuliqitqinğigusri. Iłasri nalurutsuli Agaayyutmik. Taamna uqağigiga kanñutçhaquğaluaqhusri.

Qanuq Anjipkağniaqpisa?

³⁵ Iñuk apiqsruqpiaqmiuq, “Qanuğutiñ tuqujaruat anjipkağniaqpat? Qanutchimik timiqağniaqpat agğigumiñ?” ³⁶ Isrummatuñiaqpat ilipni! Nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun nautlaitçhut nauriağugłutiñ tuquqqağaluaqatiñ nunami. ³⁷ Aasrii nautchiaksraq nautchirriu-tikkan qinñaqanğitçhuq nauriatun nauniaqtuatun nautchiaksramiñ.

Nautchirriirutin mukkaaksrağugumaaqtuamik naagaqaa nauruksraurua-mik. ³⁸ Aglaan Agaayyutim nautchiaksraq nauriağuqtitchuugaa itqukkani, suli nautchiaksrallaa naurisuuruq qanutchiuğimusun. ³⁹ Taatnatuntuuq, iluqatiñ uumarupayaat atlakaagiñnik timiqagtut, iñuich atautchiiñamik timiqagtut, niğrutitsuli atlakaagiñnik timiqaqmiut, qaluitsuli atlakaurut, tiñmiatsuli atlakaupmiut. ⁴⁰ Sulipsuuq qilañmiittuat atlakaanik timiqaqmiut nunamiittuaniñ. Piññaqnauta qilañmiittuat atlauruq piññaqnautaaniñ nunamiittuat. ⁴¹ Siqinğum qaumanğa atlauruq qaumanğaniñ tatqim, suli uvluğiat atlakaagiimik qaumaniaqagtut qivliquulakamiñ qilañmi. Uvluğiallaa atlakaagiimik qaumaniaqagtut atlamiñ uvluğianiñ. ⁴² Taatnatun itkisipmiuq anjpkakkaukpata tuquñaruat. Timigikkavut pakmapak ittut nautchiaksratun nautchirriutauruatun nunamun. Tuqusruurut iluvikkauplutiñ. Aglaan anjpkakkauniağupta tuquğimniñ timiqagnaqtugut tuquyumiñaitchuanik. ⁴³ Iñuum timaa iluvikkaukami piññaqnaitchuq sañjiitluni. Aglaan Agaayyutim anjpkagnağumiñ piññaqnagnaqtuq sañjiqağuni. ⁴⁴ Pakma timivut nunakñaqtaurut, aglaan anjpkagupta timivut qilañqaqtauniaqtut. Timiqaqapta tuqusruuruamik uvani nunami, ilisimarugut timiqagiñiñipluta tuquyumiñaitchuamik qilañmi Agaayyutmi. ⁴⁵ Aglausimaruq Agaayyutim Makpigaanani itna, “Iñuqqaq Adam iñuusriğugniqsuq,” aglaan aqulliq Adam irrusriğugniqsuq qaitchiruaq iñuusiğmik. ⁴⁶ Irrutchim timaa sivulliuñgitchuq. Nunakñaqtam timaa sivulliuruq, aasrii aquagun irrutchim timaa. ⁴⁷ Iñuqqaq nunakñaqtauruq iñiqtauruq mağğaniñ nunam, tugliaaasriiñ iñuk qilañqaqtaupluni. ⁴⁸ Iñupayaanji nunam ittut iñuqqaatun iñiqtauruatun mağğamiñ. Iñupayaaq pigikkaña Agaayyutim ittut taavrumatun qilañqaqtauruatun. ⁴⁹ Pakma atriqaqtugut iñuktun nunakñaqtauruatun. Taimanigu atriliutiniaqtugut iñuktun qilañqaqtauruatun. ⁵⁰ Aniqatiumaan! Taamnauruq uqautigikkağa, iñuum nunami timiqaqtuam uiviñiqaghuni auqaghuniñ piññaaktaagiyminiñaitchaa añaayquautaa Agaayyutim. Taatnatuntuuq timi tuqusuruuq araqaghuni itchumiñaitchuq piungigangitchuami araqatlailluni.

⁵¹ Naalağniñlagitchi, uqautigipsi nalunaqtuamik itna—iluqata tuqu-niangitchugut, aglaan iluqata simmikkauniaqtugut. ⁵² Simmikkauniaqtugut akkuvaaurapiaq, sukatluglugu siqungipak-sağniñaniñ irim, aqulligmi qalğuqtaqpan. Qalğuqtaun nipliqsağluqqaqtuq iluqatiñ tuquñaruat anjpkagnaqtut

(1 Co 15.52)

tuqutqikkumiñaigutin, aasriin iluqata inuusrugaaqtuagut aatchuusriaqag-niaqmiugut nutaamik timimik. ⁵³ Inupayaam timaa simmiqsitaksragigaa atakkii nunaknaqtauruaq timi tuqusruuruq auraqaghuni, aglaan taimanigu nutauruaq timikput tuquyumiñaitchuq auraqatlatitluni. Una atriqaqtuq inuk mattaqmatun utuqqaquqtuanik atnugaanik suli atiaqspmatun nutaanik. ⁵⁴ Aasriin timi auraqaguuruq simmausiqpan auraqatlailaamik timimik suli timi tuqusruuruq simmausigluni tuqutlailaamik, tarani tanjignaqtuq aglausimaruq Agaayyutim Makpigaanani, itna,
 “Tuqufiq akiiliraullapiaqtuq.

Isaiah 25:8

⁵⁵ Aatai tuqufiq, taraknaaglaan tuqupkaqumiñaigutin inuich.
 Aatai tuqufiq, taraknaaglaan atniagumiñaigutin inuich.”

Hosea 13:14

⁵⁶ Tuqułhum atniatлагаatigut killuqsqaqta, suli killuqsauñ sañjiqutiqtuq maligutaksratigun aqalatiqaghuni. ⁵⁷ Aglaan quyanaqtuq Agaayyun! Atakkii akimapkagaatigut atannaptigun Jesus Christ-kun. ⁵⁸ Taatnamik, piqpagiplusri aniqatiumaan, payanaigitchi ukpiqsriipsitni, tuniqsimatitchi suli savautriusri Atanigmik ataramik pisuqtilaapsigun, atakkii ilisimagiksi savautriiqsi Atanigmik ingiıha suilaamun.

İliraksraq Ukpiqsriuanun

16 ¹ Pakma aglañniaqtuñ iliraksrakun inuiniun Agaayyutim Jerusalem-mi. Uqautigitka ukpiqtuanuruat atlakaagiini nunaaqqiñi Galatia-mi qanuqhutin iliraqsuıhat maniñnik, aasriin pitqugipsi taatnatupiaq. ² Minguiqsiagvipayaani atausriullaalusri tugvaitqugipsi ilaviñganik manium akiññaktaagikkapsi aggigñiaıhamnunaglaan; tutquqtuilaayumausri qanutun pitlakkapsisun. Taatnagupsi iliraksraq inuqnaqsiñgitchumauq aggiguma. ³ Aasriin aggiguma tuyuginiaqitka aatchuutisri piqasiğlugich tuyuutinik ukpiqtuanuruanun Jerusalem-mi inuktigun nalupqinaigikkapsigun. ⁴ Nakuuluni itkaqsikpan aullaliksragaptuq, ilinisa malıhiñaupmigaatna.

Paul-ñum Sivunniugutai

⁵ Utlañniağipsi Macedonia-kuaqqağluñ; atakkii apqusraağniagiga Macedonia. ⁶ Nayuqtaullakpiağipsi naagaqaa ukiiłuñ ilipsitni, aasriin aullağniagitchuma aatchuıhiñaugipsitna inugikkamnik iglauıksramni napmupayaq. ⁷ Tautugumangitchipsi akkuvauralıhiñaq apqusraalıhiñağusri, aglaan nayuqtuatluuraallagukkaluağipsi, Atangum pitqukpana. ⁸ Aglaan Ephesus-miinniaqtuñ Pentecost-liqiniaıhatnunaglaan, ⁹ atakkii kamañnautam savaaqğviksrallautam anmautigaan, naagasuli inugiaktut akilıilıqsuqtitka.

¹⁰ Timothy agğiñniqpan, qaunagiyumagiksi tutqiksauñksrañagun ilipsitñiittuallañhani, atakkii savautriruq Ataniğmik, uvaptuntuuq. ¹¹ Nallipsiunniñ nağğuginğilliuj. Aullaqsappan ilipsitñiñ ikayuğumagiksi iglauñhani quviasuguni, ilaali utiğasrauğumuusq uvañnun. Niğiugigiga tikiñksraña piqatiqağlugu aniqatiunik. ¹² Uvvasuli aniqatiptigun Apollos-kun: suamasriplugu kiikaaqsrupağaluagñiğiga utlaquplusri piqasriğlugu atlanik aniqatiunik, aglaan piyummatigingitchaa aullañksrani pakma. Utlarñağaasri piviksranikkumi.

Uqautipsaagutit

¹³ Qaunagititchi pigiitchuamiñ, makittaagigusri ukpiqsriñipsitni, qapiñaillusri supayaani. Sañjisitichi tuniqsimalusri Ataniğmun. ¹⁴ Supayaaq savaağilugu piqutigilugu piqpaksriñiqsi. ¹⁵ Aniqatiumaan, ilisimasruknağisi tupiqatiñi Stephanas-ñum. Iliñich ukpiqsriqaaqtuanurur nunami taggisiliñmi Achaia-mik, aasrii iluqnauqsimapiagataqhutin ikayuiñiğmiknun ukpiqsriuanik atlanik. ¹⁶ Pitchuksaagipsi tupigitquplugich iñuich taatniittuat suli kisupayaaq ikayuqtauruaq ukpiqsriuanun. ¹⁷ Quviasruutigigitka agğiñhat Stephanas-ñum Fortunatus-ñum-lu Achaicus-ñumlu, atakkii iliñisa ikayuğaatña uvaniingitñapsi. ¹⁸ Nutaqtiqlugu irrusriğa iliñisa quviatchaktitkaatña ilipsisuntuuq. Isummatigillautaqsigik iñuich taatniittuat.

¹⁹ Ukpiqtuanuruaq iñuuniaqtuat Asia-mi tuyuğaasri nayaaññanik. Aquila-mlu Priscilla-mlu piqatigiplugich ukpiqtuat katimaruaq tupiğmikni pağliuğaasripsuuq atanikun. ²⁰ Iluqatiñ aniqatigiich tuyuğaasri nayaaññanik. Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutiñikun.

²¹ Pağlatit Paul-miñ. Uvaña aglallakkitka ukua argamnik. ²² Kiñaliqaa piqpaksriñgitchuaq atanguruamik, Atangum atannigisigaa aggitqikkumi. Aa, Agğiñ, Ataniiq. ²³ Uvvatuuq iñuaqutrisaan Atanguruam Jesus-ñum nayuğlisi. ²⁴ Uqautisukkipsi piqpaksrisilaamnik iluqapsitnik Christ Jesus-kun. Taatnatuuq.